

Ros til danske studerende

- og det danske system, som giver kritiske og selvstændige studerende, mener erfaren censor og censorformand

Normalt hører vi kun negativ kritik af danske studerendes kvalitet, så her er der noget positivt:

”Ingen tvivl om, at der er problemer i uddannelses-strukturen, og at der er særlige udfordringer i fremtiden, hvis der fortsat uddannes for mange på fagområder, hvor der ikke er udsigt til jobs. Men når det så er sagt, så siger min erfaring mig, at danske samfundsvidenskabelige studerende faktisk er dygtige og selvstændige sammenlignet med udenlandske. De danske studerendes styrke er, at de kan analysere selvstændigt og kritisk. Der må altså være noget, det danske system gør godt. Det skal vi passe på ikke at ødelægge ...”, siger **eks-forskningsleder Jens Erik Steenstrup**, der udtaler sig med mange års erfaring som censor og censorformand i bagagen.

Stor spredning i kvalitet

Han oplever, at optaget har været rigtig stort og stigende det seneste tiår. Og problemet er blevet – som også Uddannelsesstjekudvalget peger på – at der på nogle masse-studier også er lukket for mange ind:

”Spredningen i kvalitet bliver meget stor i studentermassen. Eliten er meget dygtig, den gennemsnitlige studerende er god, men i bunden er der nogle, som har svært ved at

studere, og som også får svært ved at udfylde et akademisk job, hvis de endelig kommer igennem uddannelsen. Og – når du nu præsenterer mig til at sætte tal på – så er det vel hver tiende studerende, som der er problemer med,” vurderer han.

Det danske uddannelsessystem er som humlebien, som trods dårlige odds kan flyve, siger han: ”Vi hører folkeskolekritik i PISA-rapporter om, at eleverne ikke lærer nok faktuel. Men til gengæld overser PISA, at faglighed er mange-facetteret. Jeg oplever, at de studerende kommer fra folkeskole/gymnasier, hvor de er optrænet i en sund nysgerrighed og vidensøgning. Så kan det godt være, at de mangler fakta-viden, men til gengæld har de på andre områder store fortrin.”

Men Steenstrups positive vurdering slipper dog ikke for skarp modsigelse. **NBI-lektor Steen Laugesen Hansen** er meget kritisk overfor kvaliteten af sine naturvidenskabelige studerende: ”Nogle af dem mangler i katastrofal grad konkret og elementær basisviden, og jeg kan ikke forstå logikken i, at disse uvidende, dumme og dovne skal evaluere min undervisning ...”

Se s. 6-7: *Dygtige eller dumme studerende?*

Valgkamps-retorik

Er det optakt til valgkamp, når Ministeren beskyldte Venstres ordfører for noget grimt

8

Prøvesag om daglejerne

Tidsbegrænset ansatte hopper fra den ene til den anden usikre ansættelse. Hvornår har de krav på fastere kontrakt?

10

TEMA: BFIs tællecirkus

Den bibliometriske forskningsindikator (BFI) opdeler i autoritetslister

12-15

Systemet er en katastrofe

- mener AU-dekan: Det siger ikke noget reelt om topkvalitet

12

Udnyt BFI-systemet

Vær kynisk og gå kun efter det, som giver point

15

Advarsel: Tavshedspålæg

Laver dit uni' kontrakter med afgivelse af ophavsret og tavshedspligt, er de ugylde

19

HK-tap, ac-tap og laboranter

Der er sket et skred i relationen mellem tap-personalegrupperne.

ANALYSE

20-23

FORSKERforum afvist

- hos Ombudsmanden, så i fremtiden bliver det svært at kontrollere ministeren & hendes embedsmænd: Nul aktindsigt...

28

“Hvorfor må vi ikke vide, hvad embedsmænd sættes til at lave af analyser, eller hvad regeringen køber af konsulentbistand?”

Pressejurist Oluf Jørgensen

Dimensionering af lærerstaben ...

Når vi synes, at det går lidt for hurtigt, kan litteraturen berolige os om erfaringerne fra tidligere tider. I gymnasiefaget dansk var det gode råd altid at indlede en dansk stil med: *“Allerede de gamle grækere...”* Så var den hjemme!

Følgende citat tillægges ofte Caius Petronius (210 f.Kr.), og det illustrerer, at der ikke er meget nyt under solen: *Det var hårdt arbejde, men hver gang vi begyndte at samle os i teams blev vi reorganiseret. Jeg lærte senere i livet, at vi normalt møder enhver ny situation med reorganisering. Og det er en vidunderlig metode til at skabe illusionen af fremskridt, mens det producerer forvirring, ineffektivitet og demoralisering.*

Akademisk set er det en dejlig historie, som ofte findes citeret, men den er desværre et falsum. Ikke nok med, at ingen Petronius' skrev det; der er tale om et dobbelt falsum, da forandringshastigheden aldrig har været så høj som nu.

Rasmus Willig fortalte i sidste nummer, at skydeskiven flytter sig hurtigere, end vi kan følge med. Efter en ny universitetslov, og en hastig revision af loven, så kom der fremdriftsreform og så dimensionering. Imens barsler Kvalitetsudvalget med rapporter og 18 bilag med mængder af mulige reformer, som politikerne skal tage stilling til og trække over universiteterne.

Efter skåltalerne om høje uddannelsesrater, hvor Regeringens mål om at “25 procent skal gennemføre en lang videregående uddannelse i 2020”, opfattedes som et ambitiøst mål, er vi nu post festum. I et øjeblik uopmærksomhed havde virkeligheden accelereret sig forbi ambitionen:

Papiret **“Uddannelsesniveaut i Danmark – forskellige opgørelsesmetoder og resultater”** viser i en profilmodel, at procentandelen med lang videregående uddannelse nu ser ud til at lande på 28 procent for 9. klasse årgang 2011. Og hov! Var 28 procent nu alligevel for meget?

“For den store population af unge VIP'ere i tidsbegrænsede stillinger er situationen gået fra almindelig usikker til ualmindelig usikker

Derfor skal der nu skæres ned i antal studerende på de videregående uddannelsessteder. Med **fremdriftsreformen** sætter politikerne sig i førersædet til detaljstyring af den videregående uddannelse. Den studerende skal 1) vælge rigtigt første gang og 2) studere hurtigt. Og mens vi på universiteterne er ved at lære fremdriftsreformens ulemper at kende, så kom uddannelsesministeren med en dimensionering. Nu vil politikerne detaljstyre de unges uddannelsesvalg. *Vælg ikke den rigtige uddannelse for dig, men den rigtige uddannelse for os!*

Begge politiske tiltag vil nedsætte studenterantallet på studierne. Vi ved jo, at lærerens studenterkontakt er meget vigtig for den studerendes læring; så tiltagene vil vel betyde, at vi nu opnår forbedringer i ratioen for studerende pr. lærer. In your dreams!

Vi kan derimod forudse drastiske nedgange i studenterantal, så universiteterne vil efterfølgende drastisk vælge at lukke undervisnings- og forskningsområder. Det vil uvægerligt få konsekvenser for antallet af videnskabeligt ansatte på nogle fagområder. Noget af nedskæringen kan formentlig klares gennem naturlig afgang blandt seniorforskere. Ellers bliver de hjulpet på vej, når den kolde blæst rammer gennem et stort antal fratrædelsesaftaler, som vi nyligt så på CBS.

Men forskningsområder kan også helt forsvinde i dimensioneringsøvelsen, og selv seniormedarbejdere med gode undervisningsevalueringer og bibliometriske points i skabet, folk som troede de havde et fast job, kan føle sig i en særdeles ubehagelig situation. For den store population af unge VIP'ere i tidsbegrænsede stillinger er situationen gået fra almindelig usikker til ualmindelig usikker.

Der kræves hurtige og klare forsikringer fra universitetsledelserne for at dæmme op for usikkerheden. Det er paradoksalt, hvis kortsigtede hovsa-løsninger kommer til at ødelægge de nødvendige langsigtede investeringer, der skal fremme langsigtet universitetsforskning, langsigtede universitetsuddannelser, og – ikke mindst – personlige investeringer i langsigtede universitetskarrierer.

Medlemsblad for DM's universitets-ansatte (ULA), DM's forskningsinstitutions ansatte, DJØF's undervisnings- og forskningsansatte (under Overenskomstforeningen), samt Pharmadanmarks undervisnings- og forskningsansatte. Bladets leder udtrykker fælles holdninger. Øvrige artikler i bladet er ikke nødvendigvis i overensstemmelse med afdelingernes synspunkter. Eftertryk er tilladt med tydelig kildeangivelse. **Redaktion:** Lektor Leif Søndergaard, DM I (*ansvarshav. for dette nummer*), Lektor Karsten Boye Rasmussen, DJØF, Seniorforsker Niels Erik Poulsen, DM I-sektorforskning, videnformidler Niels Westergaard, PharmaDanmark, Journalist Lasse Højsgaard (lah@dm.dk), Red. leder Jørgen Øllgaard (joe@dm.dk).

Redaktionens adresse: **FORSKERforum**, Nimbusparken 16, 2000 Frederiksberg, Telefon: 38 15 66 33, Fax: 38 15 66 32. Bladets oplag er 7.900 eks. og udkommer 9 gange om året, den første uge i hver måned. **Øvrige adresser:** DM, Nimbusparken 16, 2000 Frederiksberg, Tlf. 38 15 66 00. DJØF, Gothersgade 133, PB 2126, 1015 Kbh. K, Tlf. 33 95 97 00. Pharmadanmark, Rygaards Allé 1, 2900 Hellerup, Tlf. 39 46 36 00. **Fotos:** Signe Alvarez (hvor ikke andre er nævnt) **Grafisk Produktion:** www.prdesign.dk **Tryk:** Green Graphic ApS.

Næste deadline: 18. april 2015.

Forskningsfond på Strøget

Den nye megafond INNOVATIONSFONDEN har indrettet sig i dyre lokaler på en blæret adresse i Østergade 26 på Strøget i København. Kvadratmeterprisen hører med 1575 kr. pr. kvadratmeter til i den høje ende.

Fonden vælger altså at brænde nogle af sine 1,6 mia. penge af på et dyrt lejemål, og det undrede et omkostningsbevidst folketingsmedlem, **Preben Bang Henriksen (V)**. I et folketingsspørgsmål spurgte han, hvilke leje-sonderinger der var lavet, før ministeren godkendte fondens **”placering i nogle af Danmarks dyreste kontorlokaler på Strøget?”**.

Her fik FORSKERforums reporter øje på sagen.

Innovationsminister Sofie Carsten Nielsen gled af ved at svare, at det var væsentligt, at fonden **”blev placeret centralt i Københavnsområdet med gode nationale og internationale transportmuligheder”**.

Hun uddybede ikke nærmere, *hvorfor* den blærede strøgbeliggighed var så vigtig for en fond, der skal have besøg af landets forskere, innovative opfindere og private firmaer. Derfor fik vi heller ikke at vide, hvad der er så tiltrækkende ved at vade rundt i den frygtelige trængsel af shoppere og skrald på Strøget. For slet ikke at tale om besværet med at parkere sin bil.

Ministeren oplyste dog, at den statslige Bygningsstyrelsen havde vurderet, at lejemålet – på fjerde sal – **”har et acceptabelt omkostningsniveau i forhold til stand og beliggenhed”** (svar 157).

Lejemålet indgået af Venstre-støtte

Men spørgeren Preben Bang Henriksen (V) er valgt i Aalborg, og han stillede derfor også et regionspolitisk spørgsmål: Var der lavet **”omkostningsvurderinger ved alternativ placering af fondens kontor i provinsen?”**.

Det var der ikke, oplyste ministeren kort. Bygningsstyrelsen havde ikke undersøgt alternative muligheder.

Men lejemålet har en historie, afslører så FORSKERforums aktindsigt, for det er såmænd bare en videreførelse af et lejemål indgået af Højteknologifondens ledelse. Og det skete i den tid, hvor fondens formand var Helge Sanders og Venstres darling-erhvervsmand fra 00'erne, **Jørgen Mads Clausen**. Det fremgår imidlertid ikke, hvorfor Danfoss-arvingen fra Als i Sønderjylland netop valgte kontorerne på den blærede adresse.

Så nu er det næppe sandsynligt, at Venstre-spørgeren har lyst til at bore mere i den sag og V-darlingens motiver.

Inde i smøgen findes opgangen til Innovationsfonden, Østergade 26 4.sal

FORSKERforums lejerådgivning

Da FORSKERforum alligevel er i gang med noget research – som det hedder, når journalister skal finde ud af noget – kan der tilbydes lejerådgivning herfra:

1. Hvis INNOVATIONSFONDEN absolut skal have kontor på en blæret adresse på Strøget, så er de 1575 kr. pr. kvm. såmænd ikke overpris. (Strøg-lejen koster årligt 2 mio. + drift for 1300 kvm. kontorer til 44 ansatte).
2. Hvis fonden ikke behøver at have adresse på Strøget, findes der tilsvarende 1300 kvm.s lejemål, som er noget billigere, fx tæt på centrum i Langebrogade, Christianshavn til 922 kr. pr. kvm. Og lidt ude på Amager på Prags Boulevard til bare 775 kr. Her kunne fonden således halvere huslejen.
3. Endelig findes der billige (men ucentrale?) kontorer i Glostrup til 650 kr. og i Herlev til bare 550 kr. /kvm.
4. Hvis fonden endelig skulle imødekomme venstrespørgeren, findes der også noget billigere Aalborg. Her ligger huslejen i nyt, blæret byggeri i mellemprislejet 1000 kr./kvm. Bare til orientering.

DR dementerer ny Nyborg-løgn

”Nyborgs løgn om både Ombudsmanden og addendum afslører jo igen Nyborgs uendelige løgnehistorier og konstruktioner. Når nu DR må dementere, kan selv medier og menigmand vel begynde at forstå, hvor bedragerisk og løgnagtig, han er,” siger **AU-ektor Jens Kjeldgaard**, som var en af klagerne over Nyborg.

Han henviser til, at DR-DEADLINE blev så grundigt snydt af Helmut Nyborg i januar, at man i marts måtte rykke ud med en rettelse til en net-artikel (Rettelse 11. marts). Netartiklen havde ikke bare fortalt, at Nyborg var rensset af en international komite og forlagsgiganten Elsevier. Den fortalte også, at Ombudsmanden havde bedt UVVU genoptage sagen. Men det var bare løgn.

Nu viser sagens akter, at Nyborg allerede for et halvt år siden vidste, at Ombudsmanden afviste at gå ind i Nyborgs klage, og at UVVU blankt afviste den. Ombudsmanden var altså ikke gået ind i sagen – modsat hvad Nyborg altså fortalte DR's journalister.

OPFORDRING Sig din mening

- om den akademiske frihed i stor europæisk undersøgelse

”Har du nogensinde oplevet af blive mobbet af dine akademiske kolleger på grund af dine akademiske vurderinger?”

”Har du nogensinde praktiseret selv-censur ved at være tilbageholdende ved publicering eller undervisning af frygt for negative sanktioner?”

”Oplever du, at beskyttelsen af den akademiske frihed er blevet mindre i de senere år på dit universitet?”

Sådan lyder nogle af de spørgsmål, som nu stilles i en ONLINE-undersøgelse blandt menige vipere på tværs af Europa. Den gennemføres af en forskergruppe med basis i Lincoln, England.

Deltag ved at logge ind via:

<https://www.surveymonkey.com/s/AcademicFreedomSurvey>

—red.

Politiske måltal modarbejder KU

Hvis Regeringen giver KU selveje, får den problemer med at opfylde sine succesmål.

Danske regeringer har – jf. EU's Barcelonamålsætning – et mål om, at minimum en procent af BNP skal bruges på uddannelse og forskning, og det mål opfyldes med nød og næppe for tiden med 1,1 pct. Men hvis KU får selveje, vil KU's huslejebevilling gå ud af forskningsbevillingen, og måltallet vil snige sig ned på 1,07 pct. Det afslører beregninger, som UNIVERSITETSAvisen har lavet.

Det politiske måltal modarbejder på den måde, at KU bevilges selveje, for det kan lægge pres på en uni-minister til at skaffe flere forskningsbevillinger til området – og det vil finansministeren pr. automatik sige nej til, hvis der kun er regnskabstekniske begrundelser bag.

Give-and-take

Et centralt problem er, at husleje penge tælles med i BNP-målsætningen. Staten bevilger med den ene hånd og kræver returkommission med den anden. UNIVERSITETSAvisens beregninger viser, at samtidig med at KU får bygningsbevilling til dækning af SEA-husleje, så går der også 471 mio. kr. retur i statskassen i form af overskud på den husleje på i alt 2,2 milliarder kroner, som universiteterne betaler til staten. De 471 millioner er nemlig et ”overskudskrav”, som Finansministeriet har bygget ind i SEA-ordningen (Folketingsspørgsmål 260).

Og UNIVERSITETSAvisens regnestykke fortæller således, at hvis huslejen tur-retur blev trukket fra, ville staten med 1,07 pct. kun lige knibe sig over måltallet.

Minister bombarderet med spørgsmål

Uni-minister Sofie Carsten Nielsen er blevet bombarderet med spørgsmål om KU's selveje fra DF's forskningsordfører, Jens Henrik Thulesen Dahl. Og de standardagtige svar er udformet af Bygningsstyrelsen/Finansministeriet – og nogle af dem vil KU's ledelse kalde ufuldkomne eller ukorrekte påstande, fx

- når det anføres om afkastkravet, at overskud tilbageføres til KU (svar 160).
- når Bygningsstyrelsen påstår, at KU har medindflydelse og medansvar for byggesager og byggestyring, som overskrides (det medansvar vil KU kalde hypotetisk, fordi Styrelsen i praksis

styrer. KU har kritiseret konkrete uprofessionelle byggesager og styring med overskridelser og ekstraudgifter) (svar 159).

- når Bygningsstyrelsen afviser et ”vedligeholdelses-efterslæb” opbygget over en årrække på en mia. kr. (svar 162).
- når det fortælles, at hvis KU's tredjedel af SEA-ordningen fratages Bygningsstyrelsen, så vil styrelsens ”beredskab” blive dyrere for de tilbageværende kunder (”en ulempe for de mindre universiteter, der i dag har stor fordel af, at disse opgaver løftes i fællesskab”) (svar 179).

Der er ubesvarede spørgsmål, fx

- om de økonomiske konsekvenser for staten, hvis KU overgår til selveje. Men også om,
- hvordan justeringer af SEA-ordningen kunne gøre den til en mere effektiv og fleksibel ramme for KU.

KUs ledelse: SEA-ordning et dræn

Mens den borgerlige opposition i Folketinget erklærer, at de støtter KU's selveje, så er regeringen og støttepartier imod. Bag ligger – bortset fra det regnskabshypotiske om BNP – at man er bange for at afgive styringen af statsejendomme, som i dag ligger hos Bygningsstyrelsen. Og SF's modvilje synes at være ideologisk; man mener ikke at offentlige institutioner skal privatiseres.

KU's ledelse oplever den overskudsgivende husleje som et rent dræn på forskning og uddannelse. KU-ledelsen ønsker at opnå selveje og købe sine bygninger af staten, dels for at få kontrol over indretning og vedligehold, dels for at spare penge.

KU's bygninger udgør en tredjedel af alle Bygningsstyrelsens værdier, så herfra er der stærk motivation i at holde fast i SEA-ordningen. Set herfra er huslejeindtægten et guldæg – og en grund til at afvise selveje til KU.

jø

Taxameter-rapport: Bestillingsarbejde?

På uni'erne er den ventet med spænding. Og konsulentfirmaet **Deloitte** havde godt nok kontraktlig afleveringsfrist 16. januar på sin taxameteranalyse ('omkostningskortlægning af uddannelserne'). Men nu er rapporteringen foreløbig forsinket i over to måneder.

Ministeriet har ikke villet oplyse de nærmere årsager og vil heller ikke oplyse en ny afleveringsfrist.

Nu er det så spændende, om den frigives før **Uni-ministerens store dialog-konference d. 9. april**. Temaet er "Kvalitet i de videregående uddannelser", med afsæt i det sidste års debat, Kvalitetsudvalgets anbefalinger mv. De særligt indbudte gæster er her rektorer og bestyrelsesformænd, samt repræsentanter fra en bred kreds af interessenter på det uddannelsespolitiske område.

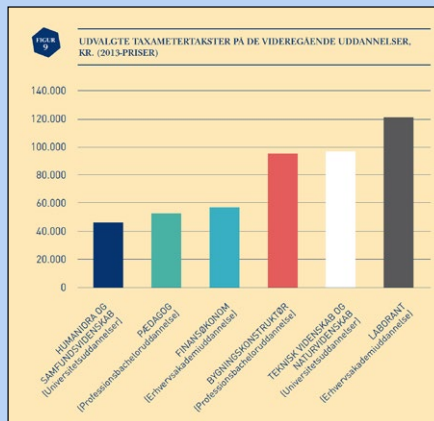
Bestillingsrapport?

Uni-ministeriet har ikke villet frigive dokumenter, som kunne belyse forsinkelsen (**FORSKERforum kan ikke få aktindsigt, se s.28**).

Den seneste forklaring lyder, at "at udskydelsen har beroet på løbende drøftelser mellem Deloitte og de to involverede ministerier". Og når Styregruppens embedsmænd (fra Uni-ministeriet og Finansministeriet) på den måde er indblandet i sidste fase i rapporteringen, indikerer det, at der er gået "bestillingsrapport" i sagen. Embedsmændene kan – på ministerens vegne – være utilfredse med data og konklusioner, som kunne være politisk ubekvemme, og derfor har de forlangt "uddybninger", som forsinker projektet.

Derfor vokser spændingen om, hvad der kommer til at stå i rapporteringen.

Det er ret forudsigeligt, at taxameteranalysen vil rejse et umuligt dilemma for ministeren, for den vil fx fortælle, at hum'/samf's takster er for 10.000 kr. for lave (og ministeren har ikke har 200 mio. til at udligne det). Eller at humaniora får for lidt (og ministeren ikke kan forsvare at omfordele de penge ved hapsning fra de højprioriterede ingeniører).

Erfaring: Taxameter-rapporter giver ballade

Tidligere taxameter-analyser har udløst store kontroverser. **McKinseys 2009-rapport** fortalte således, at hum'/samf's taxametre var underfinansierede med hele 12.000 kr. pr. stud. Det blev Uni-ministerens så nødt til at lappe på ved at bevilge 5.000 kr. mere pr. stud. (hvilket kostede 250 mio. kr.).

Men McKinsey-rapporten skabte også hidsige rektorprotester. Den skulle egentlig belyse relationen mellem undervisningsbevillinger (herunder taxametre), basismidler og konkurrenceudsatte midler. Men det fik Finansministeriet pludselig udvidet, så der også blev lavet en analyse af uni'ernes "resourceforbrug".

Og rektorerne fik tilsyneladende bekræftet deres mistanke om, at det var en "bestillingsrapport", som de ville blive spanket med, for McKinseys rapport offentliggjorde dramatiske data om, at nogle studerende kun fik 4 timers undervisning pr. uge. Samt at uni'erne kun brugte 69 pct. af deres ressourcer på de egentlige formål (forskning uddannelse, rådgivning og formidling) og hele 31 pct. eller 6-8 mia. kr. på "administration". Rapporten konstaterede, at universiteternes administration er dobbelt så dyr som internationale industrifirmaers.

Rektorerne afviste kontant det regnestykke som noget, der afslørede, at McKinsey ikke forstod, hvordan et universitet er skruet sammen.

RUC: Massefyringer afværget

I efteråret var der rygter om 20-25 fyringer, men i slutningen af marts havde der meldt sig 12 frivillige fratrædelser, 5 egen-opsigelser og 6 senior-ordninger. Og så endte institutlederne med 25. marts at sætte navne på 8 ufrivillige fyringer, herunder 7 lektorer og adjunker.

"Bortset fra det tragiske for dem, som det rammer, så har det grimme ved denne nedskæringsrunde været – og det har vi fra b-siden selv medvirket til – at det har været så langtrukket. Det har luret siden november og til 25. marts. Det har været nedbrydende, for der opstår rygter og rigtig dårlig stemning", siger fællestillidsmand Kenneth Reinecke.

"Vi prøvede at trække nedskæringer i håb om, at eksamenstilmeldinger ville blive bedre end prognoserne, men sådan skulle det ikke gå. Der er et økonomisk underskud på grund af dimensioneringsplan, lav-taxameterfag og så især at de studerendes svigtende eksamenstilmeldinger som følge af (taktik i forhold til) fremdriftsreformens SU-straffe m.m.", siger han og tilføjer: "I den nærmeste fremtid bliver det næste spændingsmoment så, om nedturen fortsætter til sommereksamen, for så kan vi se frem til nye nedskæringer i efteråret..."

Hyre-fyre

Siden et alarm-nyhedsbrev i november varslede personaletilpasning med ord som om "økonomisk nødvendighed" og "kvalificeret ansættelsesstop", har personalet på RUC været i limbo. Nogle har beskyldt de lokale institutledere for en taktisk hyre-fyre politik – "at skabe rum for nyansættelser" – for altimens ledelsen tændte advarselslamper i november, viste en uofficiel optælling, at der i de sidste tre måneder er foretaget 67 ny-ansættelser, heraf 35 alene i februar:

"Der har jeg som tillidsmand stået i en underlig position, for på den ene side fik jeg at vide, at ansættelser var nødvendige for driften. På den anden side måtte jeg gummitemple ansættelserne med det forbehold, at institutlederen ikke måtte hyre, hvis der var udsigter til senere fyringer...", forklarer vip-fællestillidsmanden. "Det har været et barskt forløb, men jeg må altså sige til ledelsens ros, at de har forsøgt at finde afværgeforanstaltninger. Der har været forhandlet til det sidste, og det er min vurdering, at det er lykkedes at afværge værre scenarier inden for de økonomiske rammer, som vi desværre opererer inden for".

Dygtige, kritiske og selvstændige

Uddannelsesstjek-rapport problematiserer kvaliteten. Men danske studerendes kvalitet er slet ikke så ringe endda, mener erfaren censor og censorformand på samfundsvidenskab

Pludselig rejste han sig, **Jens Erik Steenstrup**. Der, midt i blandt alle de der ældre og unge økonomer til marts møde i NATIONALØKONOMISK FORENING, der havde uddannelsernes alarmerende tilstand på dagsordenen. Formanden for Uddannelsesstjek-udvalget, økonomen Jørgen Søndergaard, havde leveret skytset med alarmer mod problemer i det danske uni-system.

Og der – midt i den negative stemning – rejste Steenstrup sig så og manede til besindighed: ”Danske samfundsvidenskabelige studerende er faktisk dygtige og selvstændige sammenlignet med udenlandske. De danske studerendes styrke er, at de kan analysere selvstændigt og kritisk. Der må altså være noget, det danske system gør godt. Det skal vi passe på ikke at ødelægge.”

Mangeårig censor

”Jeg vil ikke bidrage til forfaldsmyter om, at kvaliteten var meget bedre i gamle dage,” lod Steenstrups uddybning, da FORSKERforum frittede ham bagefter i kulissen.

Steenstrup blev uddannet som økonom i slutningen af tresserne. Han fik nogle forvalter-jobs, men afbrudt af internationale opgaver blev hans mest faste holdepunkt et job som forskningsleder i sektor-institutionen AKF. Siden 1990'erne har han også haft sit eget konsulentfirma.

Men hans myndighed til at udtale sig om universitetsuddannelsernes kvalitet baseres først og fremmest på, at han var og er censor på samfundsvidenskabelige uddannelser. I perioden 2000-2014 var han tilmed censorformand for uddannelser ved RUC og AAU, så han har en fornemmelse for kvalitetsudvikling i uddannelsessystemet.

”Jeg kan altså ikke udtale mig om studerende uden for samfundsvidenskab”.

Kan analysere selvstændigt

”Men elitestuderenterne og den gennemsnitlige danske samfundskandidat klarer sig fint i international sammenligning, når de kommer ud i praksis, og de har et godt fagligt ry, hvor de har været ude. Forestillingen om de arbejdsomme asiater og en milliard kinesere bliver et lidt mekanisk skræmmebillede, som ikke afvejer plusser og minusser i kvalifikationer.”

Steenstrup har kunnet sammenligne danske og udenlandske studerende i masser af eksamenssituationer: ”De danske studerendes og skandinavers styrke er, at de kan analysere selvstændigt og kritisk, hvor det skinner igennem, at mange udenlandske systemer er lagt an på udenadslære og referering af autoriteter. Øst- og sydeuropæiske studerende har lært noget udenad, mens det kniber voldsomt med den selvstændige analyse, hvorfor de ofte ender ud med beskrivelser påklippet nogle normative konklusioner, som de ikke kan begrunde. Analyse er en by i Rusland,” siger han.

Og så kommer han med et overraskende statement om USA's system, som Kvalitetsudvalget ellers gerne vil benchmarke med:

”USA-studerende har noget faktisk viden. Men de kommer fra et skole- og college-system, og eksamen er multiple choice-tests. De har aldrig været til en mundtlig eksamen med levende censorer, så de er hamrende nervøse, når de så skal til eksamen her. De er ikke vant til at fremlægge deres sag mundtligt, i modsætning til de danske.”

“ De danske studerendes og skandinavers styrke er, at de kan analysere selvstændigt og kritisk, hvor det skinner igennem, at mange udenlandske systemer er lagt an på udenadslære og referering af autoriteter

Jens Erik Steenstrup

Relevans og erhvervsretning

Steenstrup er grundlæggende enig med Uddannelsesstjek-udvalgets advarselslamper i centrale problempåpegninger.

”Jeg er ikke specialist på uddannelsespolitik, men jeg kan da forstå, at der må laves samfundspolitiske prioriteringer på området, så der ikke uddannes for skævt og for dyrt. Men der skal være nogle afvejninger og balancer, så man ikke bruger alt for primitive kriterier.”

Han advarer mod relevans og erhvervsretning som firkantede kriterier: ”Der er rigtignok nogle fremskrivninger af uddannelsesmønsteret, fx på nogle store fag og nogle humaniorastudier, som er lidt skræmmende.

Men kriterierne for at lave samfundspolitik er også svære at lave, for det er en afbalancering af en række forhold. Det er fx vanskeligt at lave prognoser over fremtidens jobs, når vi oplever, at nogle fagområder (fx humaniora) faktisk formår at skabe nye og egne jobområder. Så derfor er relevans og erhvervsretning altså svære at definere, og derfor bliver de til uldne slagord,” forklarer han. Samtidig nævner han da også lige, at knopskydning af uddannelser – ”tilvæksten af nye uddannelser med smarte popnavne” – fik lidt for frit spil, alt imens uni'erne blev opfordret til at konkurrere med hinanden.

Studievalgsstyring: Fra humanist til ingeniør

Man kan heller ikke omskole en humanist til at blive ingeniør, mener Steenstrup: ”Der kan være humanistiske fag, som kan være brødløse’ og som der kan være overproduktion af. Men de skal ikke neddrøslles ud fra en forestilling om, at de unges studievalg bare skal styres over mod ingeniøruddannelser. Man må i stedet gøre humanisten så god, at der er brug for ham. Og det er faktisk mit indtryk, at hum-studerende har et realistisk syn på deres jobudsigter: ”Vi må skabe vores egne jobs” – og det gør de så ...”

Og politikernes ambitioner om at stramme op på de studerendes studiedisciplin gennem dimensionering og fremdriftsreformer er han også skeptisk over for: ”Hvis reformerne blot belønner dem, som boger den, og forhindrer dem i at tage studiejobs, så giver det bagslag, for alt peger på, at kombinationen af studier og studiejobs er langt den bedste vej til en god studietid og beskæftigelse bagefter.”

jø

'For mange er for dumme og dovne

De mangler i katastrofal grad konkret og elementær basisviden, siger lektor, som lever med risikoen for at blive kaldt en skør kugle

Hvorfor skal min undervisning bedømmes af dumme og dovne studerende, som slet ikke burde være på et universitet, spurgte lektor **Steen Laugesen Hansen**, der i marts fik stor pressedækning på at brokke sig over, at hans faglige undervisning skal evalueres af fagligt ukvalificerede studerende:

“Den nuværende form for undervisnings-evaluering er i bedste fald blot ubegavet spild af tid og penge og måler slet ikke min undervisnings kvalitet. Den virker mest som en rituel besværgelse, som skal give indtryk af, at universitetet skam tager undervisningen meget alvorligt”.

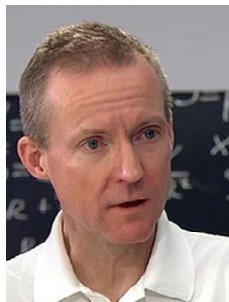
Han – der stammer fra KUs våde fysikfag på Niels Bohr Institutet – underviser årligt 200-300 studerende på dyrlægestudiet og på fødevarerfysik, og her oplever han en stor mangel på basisviden hos de studerende. “Nogle fatter simpelthen ikke en brik af den undervisning, for de mangler basisviden og forbereder sig ikke”.

Undervisning efter laveste fællesnævner?

“Ikke alle studerende er dumme og dovne, men med det forøgede optag på universiteterne er der desværre flere og flere, der tilhører den kategori. Lad mig lige understrege, at Gudskelov har vi da fortsat et flertal, som rent faktisk duer til noget”, forklarer han til FORSKERforum.

“Når jeg bruger ordet dum, så er det ikke i betydningen ubegavet, men uvidende. Selv om de studerende er kommet ind på uni' med et højt snit fra gymnasiet og er kvikke, så mangler for mange af dem i katastrofal grad konkret og elementær basisviden. Mit standardeksempel er, at 93 pct. i en test ikke kunne besvare almindelig brøkgregning ...”

Nogle siger, at han brokker sig, fordi han får dårlige evalueringer og det vil han ikke afvise: “Men mit problem er, at jeg underviser efter de krav, studieordningen angiver. Jeg sænker ikke niveauet til den laveste fællesnævner, for så skal jeg undervise nogle i brøkgregning. Og det gør selvfølgelig uvidende studerende rasende, for de har ingen forudsætninger for at forstå, hvad klaphatten siger. Men det er ikke i orden, at jeg som underviser kritiseres for at stille 'vanvittigt komplicerede opgaver', der i grunden ikke er det”.

“ Folk medgiver, at jeg har en pointe, når jeg siger, at for mange studerende er katastrofale, men de vil ikke sige det åbent. **Steen Laugesen Hansen** ”

Kolleger: Du har en pointe

Han har fået forskellige kollegiale reaktioner:

“Jeg har fået mange sympatitilkendigelser fra ældre kolleger, som oplever det samme som jeg, især dem med grundfag på veterinærstudiet. På mit hjemminstitut på NBIs fysik opleves problemet dog ikke så stort, for her er der en nørdfaktor blandt de optagne – de har savet batterier over og skilt mekanik ad. Men der har også været reaktioner fra

Og hvad er så hans løsninger:

1. Politikere og uni-ledelser må erkende problemet.
2. Optag færre for det er meningsløst at optage folk, der mangler elementære færdigheder.
3. Arranger' kvalifikationsforløb i sommerferien før studiestart, så de kvikkeste med mangler kan indhente manglende basisviden
4. “Arranger pædagogisk opkvalificering, hvor gamle nisser som mig får opfrisning af færdigheder og får nye tricks – det har jeg aldrig fået ...”
5. Forskning og forskningsbaseret undervisning er det vigtigste på universiteterne. Men undervisningen kan prioriteres højere, fx med løntillæg.

yngre kolleger, som ikke synes, at problemet er så stort; de henviser til at 'de studerende kan så meget andet end faktuel viden'. Det er jeg bare uenig i, for det er min holdning, at naturvidenskabelige studier altså skal stå på en grundlæggende basisviden ...”

Han oplever en underlig konfliktskyhed om de uvidende studerende: “Folk medgiver, at jeg har en pointe, men de vil ikke sige det åbent. De siger: 'Det er godt og modigt, at du tør' – underforstået at de ikke tør! De tænker, at det er op ad bakke, for de tror ikke på, at systemet kan råbes op, så der sker forandringer. De vil passe deres forskning, og det er ikke værd at komme ind i tidskrævende polemik om uddannelsespolitik...”

Selvovervurderede studerende

Og så oplever han, at der er noget med holdningen hos de studerende: “Da jeg var studerende måtte jeg arbejde hårdere, når der var noget jeg ikke forstod. Mange af nutidens studerende mangler den ydmyghed. Deres uvidenhed er andres skyld! De har en enormt høj selvfølelse, helt urealistisk selvovervurderede. Det viser sig, når de bliver chokerede over at være dumpede og spørger til forklaringer og jeg må skrive til dem, at de kun havde 12 pct. rigtige i en test! Det kommer helt bag på dem, fortæller han.

“Eller når vi arrangerer prøveeksamen'er – som de selv har bedt om – og kun 40 af 120 studerende dukker op. Og selv om det formentlig er de dygtigste og mest ambitiøse, som dukker op, så dumper halvdelen...”

Nogle vil sige, at hans kritik er meget utaktisk, for han kritiserer og lægger sig konfrontorisk ud med både studenter og uni-ledelserne?

“Jo tak, man bliver ikke populær på at sige ting ligeud, har jeg da noteret, fx på studenters reaktioner på mine åbne e-mail-evalueringer. Og der er da også den fare ved at gå så kontant ud, at man bare bliver dømt ude som 'en skør lektorkugle' hos ledelserne. Men jeg synes, at jeg har en forpligtelse til at gøre opmærksom på, at der er et alvorligt problem, som må løses”.

Valgkampsretorik Redaktør: S

V-ordfører har løbende angrebet Uni-ministeren, som pludselig svarede hidsigt igen. To eksperter forklarer det politiske spil

På de fleste pressefotos har Sofie Carsten Nielsen en positiv attitude. Men her er et, hvor hun ser sur ud ...

Det er de studerendes skyld, at uddannelseskvaliteten er dårlig. Det mener Venstres uddannelsesordfører Esben Lunde.

Eller rettere: det siger uddannelsesminister Sofie Carsten Nielsen, at Lunde mener...

I et læserbrevsindlæg i Politiken 10. februar reagerede hun på Esben Lundes kritik af kvalitetsudvalgets rapport og trak ved del lejlighed linjerne skarpt op:

”Lunde mener således ikke, at undervisere, studieledere eller rektorer bør stilles til ansvar for, om der er god undervisning på de videregående uddannelser. I Esben Lundes univers har de studerende derimod alene ansvaret for uddannelsernes kvalitet,” skrev ministeren.

V-ordfører: Hvor er de studerendes ansvar

På det tidspunkt have Esben Lunde flere gange kritiseret kvalitetsrapporterne – ja, nærmest afskrevet dem som ubrugelige. Et af hans primære kritikpunkter var, at udvalget ikke forholdt sig til de studerendes eget ansvar for læring og muligheder:

”Hvad med den unges eget ansvar for at møde op velforberejet til undervisning og være modtagelig for læring? Det overser den radikale uddannelsesminister totalt, når hun fylder uddannelsessektoren med

“ Lunde mener således ikke, at undervisere, studieledere eller rektorer bør stilles til ansvar for, om der er god undervisning på de videregående uddannelser. I Esben Lundes univers har de studerende derimod alene ansvaret for uddannelsernes kvalitet.

Sofie Carsten Nielsen

varm luft og aldrig tager ordentligt fat om nældens rod,” kom det fra Lunde (kronik i Berlingske 4. jan.).

Sofie Carsten Niensens reaktion kom både i Berlingske 23. januar og som sagt senere i Politiken: **”Jeg ved, at jeg ikke synger med på hans sang om, at det er de studerendes skyld. Og jeg nynner heller ikke med på hans gamle melodi om, at ’har du penge, så kan du få, og har du ingen, så kan du gå?..”**

Ministre må traditionelt lægge øre til meget kritik fra oppositionen, men sjældent ser man så nidkær og kontakt reaktion som den, Sofie Carsten Nielsen gik i byen med her.

FORSKERforum bad derfor Politikens uddannelsesredaktør Jacob Fuglsang og KU-professor i retorik Christian Kock forklare, hvad der foregår.

- irriteret over langvarig mista

Det er ikke bare politik – det er personligt, forklarer **Politikens uddannelsesredaktør Jacob Fuglsang** den relativt hårde tone, Sofie Carsten Nielsen lagde for dagen i læserbrevet, hvor hun angreb Venstres ordfører.

”Det her er udtryk for en minister, der er grundigt træt af Esben Lunde og de angreb, der kommer fra ham og Venstre, og det er en minister, der har tænkt sig at tage den handske op, som hun har fået smidt i ansigtet,” lyder det fra Fuglsang.

For at forstå den hårde tone, mener han fra den regeringsvenlige Politiken, skal forklaringen søges helt tilbage til debatten om dimensioneringsplanen. Her forsømte Esben Lunde ingen lejlighed til at pege fingre ad ministeriets uheldige heldige håndtering af sagen. Hun lancerede planen uden at have opbakning hverken i rektorkredsen eller blandt folketingets ordførere.

Irritationsfaktor: KU's prorektor Lykke Friis

Og som endnu en irritationsfaktor for ministeren har Esben Lunde i indlæg og debatter ofte stået side om side med sin partifælle, eks-venstreminister og nuværende prorektor på KU, Lykke Friis, lyder redaktørens vurdering:

”Lykke Friis og Esben Lunde kører parløb på en måde, som Sofie Carsten Nielsen og ministeriet finder rimeligt belastende. Det starter med diskussionen af dimensioneringsplanen, som ministeriet også håndterede meget dumt. Lunde forsøger at gøre sig til universitetets mand, og sådan tror jeg også, han ser sig selv – han har jo en ph.d. i teologi.”

Så der er simpelthen tale om en oprigtig personlig irritation?

”Ja, det er der. Og hver gang Esben Lunde skriver noget i Politiken eller andre medier, virker det, som om hun reagerer på det meget kontant,” siger Jacob Fuglsang.

Gratis for Esben Lunde

På det seneste har det været Kvalitetsudvalgets rapporter, som Esben Lunde har været ude efter med efterfølgende kradse bemærkninger fra ministeren.

”Det er meget interessant. Sofie Carsten Nielsen har jo været under indflydelse fra ”Centralpartiet” – den blivende elite af embedsmænd. Men skulle Esben Lunde blive

Sofie er sur

mistænkeliggørelse fra V-ordfører

“

En af grundene til, Venstres Esben Lunde får lov at køre så hårdt på, er, at det er gratis at profilere sig på uddannelsesområdet, fordi det er så komplekst.

Jacob Fuglsang

den nye uddannelsesminister, hvilket jo ikke er usandsynligt, så vil han også blive påvirket, og så gætter jeg på, at han vil mene, at Kvalitetsudvalget er noget mere fornuftigt, end det han siger nu.”

Diskussionen mellem Nielsen og Lunde kan ifølge Fuglsang godt ligne en valgkamp, der er gået i gang. Men stadig på et tidligt stadie. Spørgsmål om universiteter og videregående uddannelser er nemlig ikke så tunge, at de kommer til at spille en rolle, når valgkampen for alvor skydes i gang. Så er det langt tungere temaer, som kommer på dagsordenen.

Og netop derfor er der på dette tidspunkt plads til, at Esben Lunde kan markere sig med uddannelsespolitiske budskaber.

”En af grundene til, at Lunde får lov at køre så hårdt på, er, at det er gratis at profilere sig på uddannelsesområdet, fordi det er så komplekst. Her er et lille hjørne, hvor man kan gå ud og markere. Det har Lunde været god til, og det har irriteret Sofie Carsten Nielsen,” vurderer Fuglsang.

Svært at blive populær på uddannelsespolitik

Ministerens modangreb har været at udstille Lunde som en uddannelsespolitisk mørkemand.

”Hun vil gøre ham til en, der går ind for brugerbetaling og den slags, mens hun selv er på de studerendes side,” forklarer Politiken-redaktøren

Men ministeren har jo selv været meget upopulær blandt studerende. Kan hun nå at samle de stemmer, hun selv og De Radikale har mistet?

”Godt spørgsmål, for hun har tabt mange stemmer. Det var en bunden opgave at lave en reform, der skulle have de studerende hurtigere igennem, og det blev tilmed et makværk af en reform. Det er svært at blive populær, når man er uddannelsesminister.”

Retoriker: Useriøs mistænkeliggørelse

– når en minister tillægger en politisk modstander falske intentioner

Usagligt og ødelæggende debatniveau. Det er den umiddelbare bedømmelse, professor i retorik Christian Kock giver Sofie Carsten Niensens indlæg.

”Hun begår de uskikke, som mange politikere – ikke mindst unge – begår i debatten, nemlig fuldstændig at overstramme budskaberne og tillægge modparten motiver og standpunkter, de ikke har. Det er sådan noget, der forplumrer en offentlig debat om vigtige problemer – herunder uddannelse,” siger Christian Kock.

Han ser flere eksempler på det retoriske greb, han kalder ”stråmænd”, hvilket er at skyde en modstander falske synspunkter i skoene.

”Ministeren skriver, at Lunde overhovedet ikke mener, man skal tillægge universiteter og ledelser ansvar, og desuden at han er tilhænger af, at ”har du penge, så kan du få”. Så vidt jeg kan se helt ubegrundede overdrivelser af, hvad hans synspunkter er. Lunde har selv lagt op til en polemisk tone, man han har ikke sagt de der ting,” forklarer Christian Kock.

Typisk for Sofie Carsten Nielsen

Kock har før været ude med riven efter netop Sofie Carsten Nielsen. I november og december havde de to en mindre offentlig disput, hvor Kock kritiserede ministerens måde at fremstille de humanistiske uddannelser.

”Det er typisk for Sofie Carsten Nielsen med de der lidt for friske overdrivelser. Hun har kørt en kampagne, hvor hun gang på gang taler om ”uddannelser, der ikke fører til job”, hvilket jo er en vanvittig forgrovelse af debatten. Der er ikke uddannelser, der ikke fører til job, det er bare variationer.”

Hvor meget er det Sofie Carsten Niensens person, der kommer frem her, og hvor meget er det hendes rådgivere?

”Jeg kender hende ikke som person. Men der er en fremherskende tro på, at man som politiker skal gøre sådan her, og den tro kommer i høj grad fra korpset af kommunikationskonsulenter. Om det er dem, der kører med Sofie Carsten Nielsen, eller hende selv, ved jeg ikke. Men det passer i billedet,” siger Kock.

Ministeren har stødt radikale vælgere væk

Han vil ikke spekulere i de strategiske motiver, der ligger bag Sofie Carsten Niensens

“

Hun begår de uskikke, som mange politikere – ikke mindst unge – begår i debatten, nemlig fuldstændig at overstramme budskaberne og tillægge modparten motiver og standpunkter, de ikke har

Christian Kock

indlæg. Men han vil gerne gætte på effekten.

”Radikale har mistet rigtig mange stemmer efter deres dimensionering og fremdrift, hvor de studerende har været skydeskive. Nu ser vi de omvendte, og det kan godt være, det får studerende til at vende tilbage igen. Men jeg tror ikke så meget på det. Men retorikken minder om valgkamp og den stil, vi hører i folketinget.”

Kock tror ikke på, at universiteterne får meget plads blandt valgkampens temaer. Det skulle da lige være som skræmmebillede.

”Der er en vis tradition for, at man prøver at score stemmer på skræmmebilleder. I øjeblikket har vi eksemplet, hvor Venstre kører en kampagne mod kontanthjælpsmodtagere. Og i Kvalitetsudvalgets rapport er der masser af udsagn – om dårlig kvalitet, få undervisningstimer, overuddannelse, ressourcspild osv. – at den er velegnet som redskab til at skabe nogle fjendebilleder af universiteterne som dem, der tankeløst lader de studerende passe sig selv.”

Kan man få stemmer på en visionær uddannelsespolitik?

”Jeg ved det ikke. Man har jo ikke prøvet. Men hvis man spørger en hvilken som helst spindoktor vil de sige: Glem det, vælgerne er fuldstændig ligeglade med uddannelsespolitik.”

lah

Prøvesag: Deltids-daglejere

Må uni'erne genansætte igen og igen i nogenlunde samme job, lyder spørgsmålet, der kan lande i retten i Roskilde

”Det årelange misbrug af os som d-vip'ere i forskellige stillingskategorier var efterhånden så groft, at jeg og andre i samme situation syntes, at nu måtte det være nok med RUC's jongleren med vores stillingstyper for at slippe uden om lovens krav. Derfor fik vi fremprovokeret, at fagforeningerne gik ind i sagen, og det bliver så til en stævning af RUC,” fortæller Tom T. Kristensen, som sammen med fire andre eks-RUC'ere bliver part i en principiel sag, der skal afprøve lovligheden i universiteternes brug og misbrug af tidsbegrænset ansatte (”d-vip'ere”).

Det er DM og Djøf som har sat paraplyorganisationen Akademikerne til at føre sagen. Man er ved at spidse et sagsanlæg til en stævning af RUC ved retten i Roskilde.

Loven dikterer, at man højst må ansættes og så forlænges to gange i (sammenlignelig) stilling på samme ansættelsessted. Tidsbegrænsede ansatte i flere forlængede ansættelser skal som udgangspunkt have ret til samme ansættelsesvilkår som de fastansatte på uni.

Men de fire involveret i prøvesagen tilhører en kategori af ansatte, som år efter år er en billig og fleksibel buffer for universiteterne. De har ikke haft anden hovedstilling, men har haft d-vip-jobs som hovedindtægt, og selvom der har været konsistens i ansættelserne, har RUC ikke villet give dem en mere fast kontrakt.

Samme stillingsindhold og ansættelsesmønster

Sagen er udløst af, at fagforeningerne i årevis ikke har kunnet presse RUC – og andre – til konsistent overholdelse af loven om tidsbegrænset ansættelse, så retssystemet nu skal til at fortolke loven. Især følgende spørgsmål står i centrum:

Har de fire RUC-deltidsansatte været ansat i så mange år, med nogenlunde samme stillingsindhold og ansættelsesmønster, at RUC burde have givet dem kontrakter som fastansatte på deltid (fx som ”eksterne lektorer”)?

Sagen er meget principiel for den gruppe deltidslærere, der lever af denne type arbejde, men som oplever sig som daglejere for uni-ledelserne. Og sagen handler her også om fortolkning af EU-retten: Hvornår er det fornyede deltidsansættelser år efter år med

samme stillingsindhold? Hvornår sker der diskrimination af deltidsansatte i forhold til de fastansatte?

Modparten vil formentlig henholde sig til, at de fire ikke har udført det samme arbejde i de løbende årskontrakter.

Dokumentation: Samme job, forskellige titler

Men Tom Kristensen og de andre kan fremlægge dokumentation på deres ansættelseshistorier og jobindhold over mange år.

Hans personlige cv fortæller, at han har haft 803-1180 timer årligt som underviser. Og han har tilmed også varetaget veldefinerede administrative opgaver som ”huskoordinatør” og kursusansvarlig. Men det er sket under skiftende ansættelsetitler: Indtil 2009 var han formelt ansat i eksterne lektorater. Men da løbende forlængelser heraf var i strid med deltidsdirektivet, blev han tvunget over i stillingstypen ”videnskabelig ass.” i 2009. Og da han så havde haft tre forløb/år i den stillingskategori i 2012, blev han overflyttet til en ny stillingskategori, ”undervisningsassistent”, med lavere løn. Det skete trods protester og krav om ansættelsesbrev som fx ”ekstern lektor”, en fastansættelse som deltidsdirektivets og stillingsstrukturens intentioner lægger op til.

Principielt: Ret til pension

Sagens papirer fortæller, at RUC og fagforeningerne har været i clinch om sagen i et halvt års tid, bag lukkede døre.

Fagforeningernes tilgang er, at RUC – som principsag – helt grundlæggende skal dømmes for ikke at tage deltidsreglerne alvorligt. De ansatte skal stilles lige. Universiteterne må ikke år efter år bruge daglejersystemer, men skal tilbyde bedre overenskomstvilkår, herunder pension til de timelærere, som de bruger år efter år (og for at det skal materialisere sig konkret, lægges der op til, at de fire skal have pensionsefterbetaling på 60.000-77.000 kr. Det er de penge, som de fire mistede ved ansættelse i stillingskategorien ”undervisningsassistent”, der ikke udløser pension).

Og så skal det også koste RUC, hvis de dømmes for de årelange misbrugsforlængelser (det skal koste en kompensation på 100.000 til hver af de fire).

Tom T. Kristensen har levet af tidsbegrænsede ansættelser som d-vip i mere end 25 år. Han har med nogen variation lavet nogenlunde det samme, men har alligevel måttet finde sig i at agere ’daglejer’ fra år til år. Men i 2014 var det slut. RUC forlængede ikke hans ansættelse – så han er nu en af de fire RUC'ere, som er involveret i prøvesagen om tidsbegrænsede ansættelser.

Hans ansættelse sluttede brat i 2014 med en afvisning fra RUC's HR: ”Desværre må vi meddele dig, at universitetet har tilbudt stillingen til en anden ansøger, som vi – ud fra en samlet vurdering – mener, passer bedst til instituttets forventninger.”

Sådan sluttede hans 25 års ansættelser på RUC under forskellige d-vip-titler. Han og andre prøvede at få udløst mere faste kontrakter, men uden held.

Konflikten skærpet i 2014

Den seneste ansættelse blev i 2012-13, hvor han igen blev nødt til at acceptere en ulovlig forlængelse, for ellers havde han stået uden timer på RUC:

”I 2012 lå det igen i luften omkring institutleder Gorm Rye Olesen – og med stiltiende accept fra personalechefen og uni-direktøren – at hvis ikke jeg accepterede, så ville jeg bare ikke få forlænget ansættelse. I stedet for at være en beskyttelse blev deltidsdirektivet en trussel om firing, fordi RUC vil have ’fleksible’ og billige daglejere, som RUC ingen forpligtelser har over for, som de har for de fastansatte,” forklarer Tom T. Kristensen.

Men i 2013 var deres tålmodighed med RUC løbet ud.

D-vip'ere tør ikke protestere

”Det årelange misbrug var efterhånden så groft, at jeg og andre i samme situation

FYRET

p.g.a. beskyttelseslov

Bi-problematik i prøvesag: Blev fire d-vip'ere fyret, fordi de havde nået ansættelsesloft og var besværlige?

syntes, at nu måtte det være nok med RUC's jongleren med vores stillingstyper for at slippe uden om loven om tidsbegrænset ansættelse."

Men sagsanlægget kan så også have medvirket til, at RUC ikke ville genansætte ham og de andre som besværlige: "Altså en slags straffeaktion eller "berufsverbot."

Tom T. Kristensen – der i medierne er kendt som Grækenlandseksperter – lægger ikke skjul på, at de fire har anlagt sagen, fordi de er ældre og ikke længere afhængige af deltidsjobbet på RUC:

"Som yngre tør man jo ikke kræve sin ret af frygt for at blive straffet. Og at det er en berettiget frygt, viser vores sag. Da vi anlagde sagen, straffede RUC's personaleledelse mig og andre ved ikke at forlænge vores ansættelser. For mig blev det altså en meget ufrivillig afslutning uden afskedsreception og festtaler på 20-30 års ansættelser."

“

Det årelange misbrug var efterhånden så groft, at jeg og andre i samme situation syntes, at nu måtte det være nok med RUC's jongleren med vores stillingstyper for at slippe uden om loven om tidsbegrænset ansættelse.

Tom T. Kristensen

Lov om tidsbegrænset ansættelse har til formål at sikre de tidsbegrænset ansatte og deltidsansatte. Dens hensigt er egentlig ment som en beskyttelse, men pludselig bliver den personaleafdelingens begrundelse for at fyre. Det er den trussel, som en del timelærer-ansatte oplever som et voldsomt dilemma i deres ansættelser.

Loven dikterer, at man højst må ansættes og så forlænges to gange i (sammenlignelig) stilling på samme ansættelsessted. Herefter har man krav på en form for fastansættelse. Den samme logik og intention fremgår også af universiteternes stillingsstruktur.

Men modsat lovens intention om at sikre den ansatte, så kan den også have som konsekvens, at man ikke forlænges, fordi man har nået loftet med 1+2 ansættelser. Den problematik lurer under den prøvesag, som nu rejses på vegne af fire RUC-ansatte, der bare fik forlængede ansættelser fra år til år i op til 15 år.

Ansættelsesloft: Tre ansættelser

Trods mange års ansættelse i lignende stillinger – og trods gentagne anmodninger om, at de blev overførte til faste deltidsansættelser (fx som eksterne lektorer) – skete der pludselig det for de fire i 2014, at de ikke fik deres ansættelser forlænget.

Uforvarende kom institutledere til at afsløre, at de ikke blev forlænget, fordi de var stødt på deltidsreglernes forlængelses-loft. De måtte max have en ansættelse og to genansættelser: "Vi kan hverken forlænge din ansættelse eller genansætte dig, jf. reglerne om tidsbegrænset ansættelse §5 stk. 2, da du har opnået de ansættelser på nuværende tidspunkt, du må have på RUC," var beskedten til den ene.

“

Vi kan hverken forlænge din ansættelse eller genansætte dig, jf. reglerne om tidsbegrænset ansættelse §5 stk. 2, da du har opnået de ansættelser på nuværende tidspunkt, du må have på RUC.

Institutleder

Han – der altid har levet af skiftende d-vip-arbejde – oplevede det som at blive fyret med den regel, der egentlig skulle beskytte ham.

Misbrug: D-vip'ere en fleksibel buffer

Lov om tidsbegrænset ansættelse handler om, at hvis man ansættes i en stilling med ensartet indhold og derefter får forlænget ansættelse to gange, så betragtes det som udførelse af arbejde, der bør udløse en fast (deltids-) ansættelse. Intentionen er, at når man tilnærmelsesvis har samme arbejde år efter år, bør man også sikres samme ansættelsessikkerhed som de fastansatte. Har man været undervisningsassistent i tre år på nogenlunde samme område, så skal universitetet ideelt set fastansætte personen (fx som ekstern lektor).

Men det har nogle HR-afdelinger og institutter ikke været meget for. De vil hellere bruge deltidslærerne som fleksibel buffer fra år til år. Og på RUC førte det altså til ulovlige forlængelser af de fire – og andre – over en lang årrække. Selv om de har påpeget dette – og en aktiv timelærerklub i 2009 fik indskærpet reglerne for RUC's personaleafdeling – ville RUC ikke tilbyde dem faste kontrakter. Men da de fire på den anden side ikke ville miste deres timer på RUC, måtte de acceptere usikre ansættelser fra år til år.

jø

Dekan: BFI-lister er fagligt v

Og stort bureaukrati for at omfordele få forskningspenge, lyder bred kritik

BFI-tælleriet er en katastrofe, mener **AU-dekan Svend Hylleberg**. Problemet er indlejret i listernes omfang. De seneste autoritetslister er udvidede og indeholder nu 22.700 titler. Som udgangspunkt skal 20 procent af disse kategoriseres som høj kvalitets kategori 2-tidsskrifter, hvilket altså er de tidsskrifter, danske forskere og deres institutioner bliver ekstra belønnet for at publicere i. Men det, at et tidsskrift ligger i den bedste femtedel af en alenlang liste, er ikke ensbetydende med høj kvalitet.

”Inden for erhvervsøkonomi er der næsten 1000 tidsskrifter, og så vælger man at sige, at en bestemt andel af disse er niveau 2. Men når vi laver interne lister over tidsskrifter, vi anser for høj kvalitet, er vi nede på 30-40 tidsskrifter,” siger Svend Hylleberg.

Listerne laves af omkring 450 danske forskere, der er fordelt på 67 fagudvalg: ”Jeg siger ikke, de ikke har forsøgt at gøre det godt. Men sådan en udvælgelse bygger jo også på kompromiser. Og folk har en tendens til at se mere på, hvad de publicerer i, end hvad de burde publicere i.”

Paradoks: Kvalitet koster BFI-point

Når Hylleberg mener, listerne nærmest virker imod hensigten om bedre kvalitet, er det, fordi forskere belønnes lige så godt ved at publicere i middelmådige tidsskrifter, som når man går efter de rigtig gode.

”Hvis vores forskere vælger de letteste i niveau 2, vil det kvalitetsmæssigt være et skridt ned. Vi forsøger så at lave vores egne lister og indsnævre os. Det koster os i princippet penge, for det ville jo være lettere bare at gå efter de letteste tidsskrifter, men jeg tror, vi vinder på lang sigt,” siger han.

På **AU-Statskundskab** har man eksempelvis lavet en liste på 32 tidsskrifter, som man anbefaler forskerne at publicere i – og honorerer med et engangsvederlag, når det lykkes. Men ser man på ministeriets autoritetsliste, som tæller i alt 759 titler, er der 134 af disse, der defineres som kategori 2. Og mange af disse er altså ifølge Svend Hylleberg slet ikke af så høj kvalitet, at de er værd at honorere med ekstra BFI-point.

”De lister indeholder jo stort set alle tidsskrifter, der publiceres. Hvis vi bare tog listerne for gode varer og publicerede efter dem, ville vi have ødelagt vores forskningsbasis om ti år.”

En løsning kunne ifølge Hylleberg være, at man udvider kategoriseringen med et helt snævert niveau 3, hvor man altså vil have indskrænket udvalget til en absolut elite af tidsskrifter.

KU-instituttleder: Ikke sat i verden for at lave BFI-point

Det er ikke kun på AU, man har mistillid til autoritetslisterne som faglig målestok. Instituttleder på **KU, Økonomisk Institut, Christian Schultz** bekræfter, at man også her

laver sine egne lister, der rummer væsentligt færre tidsskrifter.

Her har man udvalgt fem top-tidsskrifter som særligt meriterende. I BFI-regi tæller de fem top-tidsskrifter dog ikke mere end flere hundrede andre niveau-2 tidsskrifter inden for økonomi.

”Det er klart – det koster os på BFI-målingen. Og det ved vi godt. Men på den måde er forskningsindikatoren skæv. Den er alt for omfattende og skelner ikke mellem godt og skidt. Vi ser sådan på det, at vi ikke er sat i verden for at score BFI-point, men for at lave god undervisning og god forskning. I øjeblikket er vores institut blandt de ti bedste i Europa på grund af udgivelser i de vigtige tidsskrifter, og det er vi meget stolte af,” siger han.

Eks-forskningsbibliotekar: Misfoster

Finn Hansson er CBS-lektor, tidligere forskningsbibliotekar og ekspert i akademisk publicering. Han noterer også, hvordan det voksende antal tidsskrifter er ved at udhule listens faglige troværdighed.

”Det er blevet et bureaukratisk misfoster. Listerne er så omfattende, at det oprindelige

Fagområder med flest BFI-tidsskrifter

	Niveau 1	Højniveau 2	I alt
<i>Datalogi</i>	1705	215	1920
<i>Erhvervsøkonomiske fag</i>	736	110	846
<i>Matematik, anvendt matematik og Statistik</i>	656	135	791
<i>Statskundskab</i>	625	134	759
<i>Pædagogik og Uddannelse, Didaktik</i>	620	135	755
<i>Medicin</i>	594	59	653
<i>Lingvistik</i>	558	93	651
<i>Engelsk, Romansk, Tysk, Nederlandske</i>	541	96	637
<i>Arkæologi og Arkæometri, Konserveringsvidenskab</i>	531	96	627
<i>Psykologi</i>	526	64	590

(Note: På datalogi er der tradition for at medtage konferencer som publikations-kanaler. Derfor har området markant flere titler.)

Nyborgs tidsskrift PAID er niveau-1. Og han har fået 11 citeringer, herunder en fra sig selv. Resten ligner venneciteringer...

Den bibliometriske forskningsindikator (BFI) opdeler i autoritetslister over meriterende publiceringssteder. Listerne består pt. af 22.698 tidsskrifter, bogserier og konferencer. Listerne udarbejdes af 350 forskere fordelt på 67 faggrupper, som først vælger de serier, som er vigtige inden for deres fagområde og derefter inddeler i normalniveau-1 og højniveau-2, som giver flest point.

Sådan præsenteres tidsskriftet PAID, som Nyborgs fup-artikel er trykt i, på forlagsgiganten ELSEVIERS hjemmeside.

formål – at udpege de internationale tidsskriftslistes med relevans for den danske forskningsverden, er gået af fløjten,” siger han og hæfter sig – som AU-dekan Hylleberg – ved reglen om, at 20 procent af tidsskrifterne på en liste skal kategoriseres som niveau 2.

I det hele taget mener han, tiden er løbet fra autoritetslister og BFI-point som middel til at skabe højere kvalitet i dansk forskning.

”Man har sat klappjagt i gang på et område, der allerede af afskudt. I modsætning til for 20-25 år siden, hvor diskussionen om nul-forskere stadig var relevant, så er den diskussion absurd i dag. Ingen tvivl om, at konkurrencen mellem forskere allerede er ganske stor. Alle almindelige forskere er ærekære og vil gerne have deres artikler i de mest læste tidsskrifter. Hvem gider have sin artikel i et tidsskrift, ingen læser? Så der er et kontrolsystem, der er blind for, at kontrolsystemerne allerede er udviklede.”

lah

Helmuth Nyborgs artikel ”**The decay of Western civilisation**” blev dømt som fup af UVVU, som henstillede, at han trak den tilbage. Det gjorde han ikke. Derimod påstod han at have tilføjet et addendum til artiklen – som imidlertid ikke findes vedhæftet. Så artiklen findes altså stadig i sin oprindelige form i ELSEVIERS artikelbase.

Og Nyborgs artikel har fået 11 referencer siden offentliggørelsen i 2011, dvs. at andre artikler har opført den på sin kildehenvisning. De 11 referencer er hverken dårlige eller fremragende, forklarer **CBS-lektor og tidl. forskningsbibliotekar Finn Hansson**, som forsker i akademisk publicering:

”Der er stor forskel på referencetraditioner mellem videnskaberne. Medicinerne skriver små artikler og oplister flittigt publikationer indbyrdes. Citations-hyppighed er således ikke et umiddelbart udtryk for kvalitet, selv om vi alle kender banebrydende artikler, som alle må referere til på et fagfelt, og som står som noget helt særligt. Citationer jo et udtryk for kvalitet indbyrdes på feltet, hvis der hersker en høj citationskultur på et felt, så man har en fælles forståelse af, at man kun oplister de publikationer, man refererer til og mener er vigtige”.

Vennecitater og selvcitater

”Men omvendt er der så også felter, hvor citeringskulturen er præget af vennecitater og selvcitater – som det tilsyneladende er hos Nyborg”, siger han.

Nyborgs artikel har 11 referencer. Det viser sig, at de fem heraf er fra det samme tidsskrift PAID, som Nyborgs fupartikel blev trykt i. De fem andre findes i et andet tidsskrift. Begge tidsskrifter er bygget op om samme personkreds, så det er en meget indspist cirkel eller paradigme, de bevæger sig i.

Fem af referencerne er såmænd af den samme person M.A. Woodley, en 31 årig, som fik ph.d.-grad i London i ”community ecology”, men herefter kastede sig over human evolution, fx den såkaldte Flynn-effekt om intelligens.

Selvcitationer er også en faktor. Og det gør Nyborg såmænd, senest i en artikel i PAID i 2013, hvor han refererer til sin egen fupartikel fra 2011. En af 11 referencer er således Nyborgs egen.

Nyborgs tidsskrift lavt ranked

I den danske bibliometriske autoritetsliste er PAID grupperet som GRUPPE 1, NORMAL. Autoritetslisten er underopdelt i 67 fagområder og 1 tværvideenskabelig liste. Faggrupper har ranked tidsskrifter i to niveauer: Niveau 1 er normalt, 2 er højt.

Internationalt i ELSEVIER-bedømmelsen har tidsskriftet PAID en impact-factor på 1,861 og er ranked som nr. 41 ud af 62 tidsskrifter inden for ”social psykologi”:

”Det er ikke noget, som man vil opfatte som imponerende på CBS,” vurderer Finn Hansson.

Stort bibliometrisk tælleri afsporer

– og er tilmed et bureaukratisk system, der reelt ikke rykker hverken kvalitet eller bevillinger, lyder kritikken af BFI-modellen

Lektor og studieleder Sune Auken ved KU-Nordisk har fra starten været ihærdig kritiker af den bibliometriske forskningsindikator (BFI) som middel til at dirigere flest basismidler til de institutioner, der bedriver den bedste forskning. I 2010 skrev han med lektor og forskningsleder Claus Emmeche fra Niels Bohr Institutet artiklen 'Mismåling af forskningskvalitet', der med en vis portion sarkastisk humor kritiserer BFI-modellen og dens konsekvenser.

Og selvom der er gået fem år, mener Sune Auken, at artiklens kritikpunkter stadig gør sig gældende. Eksempelvis punktet, der handler om, at man ud fra BFI-modellens logik bør blive ved sin læst og ikke opsøge nye forskningsområder. Det har Auken selv forsøgt sig med, og det gjorde ham ganske rigtigt til en meget uproduktiv forsker.

"Jeg har selv været ude i et kæmpe emneskifte. Jeg gav mig til at læse et nyt indviklet teoretisk emne – international genreteori. Det betød, at der var nogle år, der gav meget få point. Hvis du åbner min kubis-profil, vil du kunne se, at 2012 og 2013 er meget publikationssvage år hos mig," fortæller han.

Snævre men fagligt relevante

Til gengæld levede han med sit emneskifte op til en anden målsætning, nemlig styrkelsen af den internationale samarbejdsflade og muligheden for at hjemtage internationale forskningsmidler.

"Jeg skiftede emner, fordi jeg som lektor i dansk litteratur er nødt til at finde en vej ind i det at kunne skrive internationalt. Men havde jeg siddet helt stille uden at skifte emne, havde jeg scoret flere point. Til gengæld har jeg nu en international profil, så jeg kan deltage i konkurrencer om internationale midler," siger Sune Auken.

Han nævner også, hvordan det i mange tilfælde ikke giver fagligt mening for ham at skrive til et af de tidsskrifter, der er kategoriseret som niveau 2 og dermed giver flere point. For det kan ofte være i de smallere tidsskrifter, man finder de specialiserede fagfæller, man helst vil nå.

"Hvis jeg skriver om Grundtvig til et af de eksisterende niveau 2-tidsskrifter, skal jeg begynde med Adam og Eva, og jeg når aldrig frem til noget forskningsmæssigt interessant.

“ Men folk er meget berøringsangste i forhold til at sige, hvem der er gode, hvis ikke de kan sætte tal på. Og så skaber lederne sådan et system i stedet for at tage en snak med folk.

Sune Auken

Så jeg har brug for at skrive til et specialiseret tidsskrift, nemlig tidsskriftet Grundtvig-Studier – og det bliver aldrig et niveau 2-tidsskrift, formentlig fordi emnet ikke er stort nok.”

Salami-metoden

Lektor og eks-forskningsbibliotekar Finn Hansson er ekspert i akademisk publicering og kan tilføje et par tricks til Aukens liste med tips til nemme BFI-point. Et af dem er at pushe sit emne ind som tværfagligt indspark på et område, man normalt ikke publicerer i.

"Ofte kan der være plads til artikler, der ikke udmærker sig ved at være gode, men ved at være nye, fordi de kommer med vinkler fra andre fagområder. Hvis man for eksempel forsker i organisationspsykologi, kan man prøve at gå ind på psykiatriens område og se, om der er irrationalitet i systemerne der," siger Hansson.

Han nævner også den klassiske salamislicing, som går ud på at dele sit forskningsarbejde op i så mange artikler som muligt.

"Du laver eksempelvis en interviewundersøgelse, hvor du får data ind om sundhed og drikkevaner. Den deler du op – først laver du en artikel om unge og drikkevaner, så en om midaldrende og drikkevaner, og så en om ældre og drikkevaner. Dem sender du til tre forskellige tidsskrifter, der beskæftiger sig med offentlig sundhed, og håber på, de ikke læser hinanden."

På den måde kan man få relativt mange BFI-point ud af den samme forskningsindsats. Ud fra et forskningsmæssigt synspunkt er arbejdet imidlertid dybt irrationelt: "Du får tre artikler, hvor du skal igennem hele indledningen, lidt om metode, teori og så resultaterne. Det kan næsten ikke undgå at blive spildtid. Samtidig giver det et voldsomt spild af ressourcer hos dem, der læser, fordi man ikke får hele undersøgelsen, og der bliver så meget tomgangssnak."

Fører ikke til stor belønning/straf

Spørgsmålet er imidlertid også, om den bibliometriske forskningsmåling trækker flere ressourcer og mere opmærksomhed, end den reelt betyder for de enkelte institutter og forskere. Ser man på universiteternes andel af den samlede BFI-produktion, siden systemet blev taget i anvendelse i 2010, er det ikke store udsving, der er tale om.

I Finn Hanssons øjne skaber BFI stor ståhej om meget lidt: "Det virker lidt meningsløst, for jeg har set lidt på de lister, og det er ikke særligt meget, midlerne bliver omfordelt. Og systemet er jo ikke helt billigt. Ministeriet bruger både folk og IT-penge på det her, og universiteterne må opgradere med kompetencer og beregninger, og så er der alt gratisarbejdet – 68 faggrupper, der ikke får en klejne. Men det lever op til et politisk krav om, at universiteterne får penge, efter hvor produktive de er."

Djøjfisering

Samme synspunkt finder man hos institutleder Kristian G. Olesen, KU-Datalogi.

"Min bekymring er, om hele systemet er besværet værd. Det er et stort bureaukrati, der er sat i værk for at uddele en del af midlerne. Men det rykker ikke for alvor noget, og når det er driblet ned i systemet, er det jo lidt udvandet," siger han.

Han kalder BFI-systemet et udtryk for djøjfisering: "Jeg synes, det er rigtigt at dirigere midlerne derhen, hvor man får mest for dem. Og vi ved sgu godt, hvor de stærke forskningsmiljøer er. Men folk er meget berøringsangste i forhold til at sige, hvem der er gode, hvis ikke de kan sætte tal på. Og så skaber lederne sådan et system i stedet for at tage en snak med folk."

Sune Auken konkluderer da også på baggrund af sin egen refleksion omkring BFI, at den bedste anbefaling, han oprigtigt kan give andre forskere, er at ignorere modellen fuldstændig: "Listen over tricks til at score godt er så indlysende kontraproduktiv i forhold til det at lave god forskning, så vælger man at se bort fra den, kommer man i alle mulige andre sammenhænge til at lave god forskning."

Sådan: Bliv en god BFI-forsker

Vil du gerne indrette din forskning, så den bidrager mest mulig til universitetets produktion af BFI-point? Her er 5 principper fra et redigeret uddrag af Sune Aukens og Claus Emmeches kritiske artikel 'Mismåling af forskningskvalitet' fra 2010.

Skriv tidsskrifts-artikler!

Publikationen af en monografi er et hovedpunkt i forskerens karriere på en måde, som ofte samler mange års arbejde, hvor artiklerne er en – ganske vist væsentlig – bibeskæftigelse. BFI vender denne situation på hovedet.

Den forsker, der vælger at skrive fagvidenskabelige monografier, vil ad den vej kunne frembringe nogle få point eller mindre per fuldt årsværks arbejde. Endnu værre vil det være, hvis værket er ambitiøst lagt an. En disputats eller værker, der har ambition om at konkurrere fx med et hovedværk som Karsten Friis Johansens *Den europæiske filosofis historie 1: Antikken*, vil tage så lang tid, at de kun vil indbringe brøkdele af point pr. årsværk, som en institutleder vil opfatte som marginale. Selv den langsomste artikelskriver kan ubesværet overgå dette.

Ignorer kvaliteten mest muligt!

Hvor god eller dårlig en given publikation er, har ingen indflydelse på, hvor mange point den giver. Det betyder, at det relevante mål for forskeren bliver at ramme over grænsen til den relevante publikation med så lidt arbejde som muligt. Når en tekst én gang befinder sig over denne grænse, er enhver forbedring af den futil. Den indsats, der skal løfte publikationen til det, der tidligere blev betegnet *de højeste niveauer*, er ikke bare rent spild af tid – den er direkte institutionsskadelig virksomhed.

Tiden bør i stedet bruges til at udforme den næste pointgivende publikation med henblik på at forbedre pointscoren.

Forbliv normalvidenskabelig!

For forskeren bliver det vigtigt at have adgang til relevante publikationskanaler – det vil i denne sammenhæng sige publikationskanaler, der er optaget på ministeriets autoritetsliste – og at få sine publikationer antaget. Det lange, seje træk, det kan være at få anerkendt og etableret et nyt forskningsområde eller at komme igennem med et normbrydende synspunkt eller resultat, er derfor skadeligt for forskerens pointscore.

Er man ved at udvikle et helt nyt

Den bibliometriske forskningsindikator (BFI) opdeler i autoritetslister over meriterende publiceringssteder. Listerne består pt. af 22.698 tidsskrifter, bogserier og konferencer. Listerne udarbejdes af 350 forskere fordelt på 67 faggrupper, som først vælger de serier, som er vigtige inden for deres fagområde og derefter inddeler i normalniveau-1 og højniveau-2, som giver flest point.

forskningsområde, vil der ofte rent ud mangle autoriserede publikationskanaler, fordi området falder imellem de felter, der er dækket af allerede eksisterende tidsskrifter eller antologiserier.

Skift ikke emne!

Hver gang en forsker beslutter sig for at bevæge sig ind i et nyt forskningsområde eller for den sags skyld tage et nyt emne op inden for sit eget forskningsområde, vil der gå et kortere eller længere tidsrum, før han bliver i stand til at publicere inden for området. Afhængigt af hvor stort det forskningsområde, forskeren bevæger sig ind på, er, og hvor langt det ligger fra hans nuværende arbejdsfelt, kan dette koste ham alt fra nogle måneders til adskillige års arbejde, før der meningsfuldt kan komme publikationer ud af arbejdet.

For en forskers karriere vil den type besvær ofte godt kunne betale sig, fordi han vinder nye faglige vinkler gennem sin indsats. Imidlertid betyder det, som er vundet fagligt i denne proces, *intet* i BFI.

Formidl kun efter regning eller patent

Universiteterne har officielt fået en tredje hovedopgave ved siden af forskning og undervisning, nemlig formidling. Men i forbindelse med BFI honoreres kun én udadrettet aktivitet: at udtage et patent. Der kommer flere muligheder, hvis man inddrager hele systemet til konkurrenceudsættelse af basismidler, idet også det at hente ekstern finansiering til universiteterne honoreres.

I forhold til almindelig vidensdeling med samfundet, ekspertudtalelser, folkelige foredrag, bidrag til populære publikationer osv. er reglen imidlertid simpel: De honoreres *ikke*.

BFI-point udløser belønning

Den bibliometriske forskningsindikator (BFI) bruges til at måle, hvor produktive universiteterne er i forhold til deres forskning. Disse målinger bruges til omfordeling af 25 procent af basismidlerne til universiteternes forskning.

Universiteterne indberetter samtlige udgivelser og opnår på baggrund af disse point. En udgivelse kan udløse forskellige antal point alt efter, om artiklen er trykt i tidsskriftsniveau NORMAL 1 eller HØJKVALITET-NIVEAU 2.

Pointene gives ud fra følgende system:

	Niveau 1	Niveau 2
Videnskabelige monografier (forlag eller bogserier)	5	8
Videnskabelige artikler i serier (tidsskrifter og konferencenserier)	1	3
Videnskabelige antologibidrag i bogserier	1	3
Videnskabelige antologibidrag på forlag	0,50	2
Doktorafhandlinger	5	
Patenter	1	

Til møde i Nationaløkonomisk forening

FORSKERforums reporter var taget til mødet i NATIONALØKONOMISK FORENING for at se, om økonomen Jørgen Søndergaards analyse blev uvenligt, venligt eller fjendtligt modtaget hos hans fagkolleger. Kvalitetsudvalget – hvor han var formand – var som bekendt befolket af økonomer.

Men formanden skuffede reporteren ved allerede i sit udlæg at sige, at han IKKE ville holde et fagoplæg om ”afkastet af uddannelse”; derimod ”noget om, hvad de unge lærer og hvor meget”.

Og så refererede han ellers fra Kvalitetsudvalgets rapportering og statistikker og prognoser. Som især varslende for mange højtuddannede på nogle fag. Og om fagområder, der skal til at interessere sig mere for jobs i den private sektor end den offentlige.

Bagefter kom der en opponenter på banen, økonom og forskningschef **Torben Tranæs** fra den liberale tænketank Rockwoolfonden.

Opponenten: Kriterier til at prioritere?

Reporteren håbede på, at Tranæs ville levere noget hardcore nyttemaksimeringskritik af Kvalitetsudvalget. Men det minefult skulle opponenteren ikke ud i. Han nøjedes med at opfordre til skærpet debat og opmærksomhed; hans personlige prioriteringer ville han ikke krænge ud med:

”Kvalitetsudvalget har udmærket peget på nogle udfordringer til uddannelsessystemet. Nu er udfordringen, at vi skal diskutere kriterierne for beslutningstagningen. Og det er ikke nogen simpel opgave; som økonomer må vi erkende, at man ikke bare kan bruge fagområders lønudvikling som udtryk for nytte og efterspørgsel på det offentlige område. Tænk bare på de billige sygeplejersker, som der jo absolut er brug for,” sagde Tranæs. Som altså overhovedet ikke kunne lokkes til at præsentere sine personlige anbefalinger:

”De ligger ikke langt fra udvalgets. Men jeg vil gerne efterlyse en samfundsdebat om kriterierne for, hvad der skal styre og regulere uddannelsesmarkedet. Det er altså ikke nok at skrive ind i en lov, at optag og studiestruktur kan besluttes lokalt på universitetsinstitutter.”

jø

(Foto: Signe Alvarez)

Mødet foregik i KUs Alexandersalen. Det er Kvalitetsudvalgets formand Jørgen Søndergaard, der underholder deroppe

Sektorforsknings-tilsyn

Altimens AU og DTU klager klager over bevillingsfald, afdramatiserer
tilsynsrapport – som udløser garanti om kritik-frihed i Aarhus ...

Midt i marts skulle Folketingets Forskningsudvalg have afholdt høring om ”forskningsbaseret myndighedsbetjening”, men høringen er pludselig aflyst. Høringen har mistet sin mening efter at ”centrale embedsmænd” fra Fødevareministeriet, Landbrugsministeriet og Uni-ministeriet ”koordineret har tilbagetrukket deres tilsagn” efter først at have sagt ja, lød den kryptiske besked. Bagved afløsningen lå at regeringens ministre ikke vil have, at deres embedsmænd optræder i folketingsudvalg.

De to initiativtagere til høringen, **Esben Lunde Larsen (V)** og **Jeppe Bruus (S)**, beklagede afløsningen pr. mail. De vil klage over forløbet til Folketingets Præsidium.

Tilsynsrapport: Bevillinger gået ned

Høringen skulle have handlet om en netop offentliggjort Tilsynsrapport om sektorforskningens tilstand efter 2007-fusionerne, hvor den blev underlagt uni'erne (SE RAPPORTEN). Rapporten er en relativt ukontroversiel sag. Det mest bemærkelsesværdige er egentlig, at det har taget de involverede ministerier et år at blive enige om en sluttekst.

DTU og Aarhus står for 90 pct. af den samlede myndighedsbetjening, og de har gennemført store strukturreformer som følge af 2007-fusionerne. Tilsynsrapporten går uden om det ømme spørgsmål om økonomien, når den blot lakonisk konstaterer, at bevillingerne er gået 8 pct. ned i perioden 2008-2013.

Lakonisk er også fremstillingen af de alarmerende budgetter til 2017, hvor der kan ses frem til, at bevillingerne vil være faldet med hele 20 pct. i 2017 (den udlægning protesterer DTU imod: Nedgangen er i praksis noget større, fordi rapportens beregning er ”falsk løftet” af en huslejebevilling. (tabel 1, s.14)).

På trods: Samme kvalitet...

På trods af besparelserne lyder tilsynsrapportens samlede konklusion om kvaliteten af myndighedsbetjeningen efter fusionerne igen lakonisk, at ”fusionerne ikke har ført til et lavere niveau for myndighedsbetjening”. Bag denne uklare formulering ligger den salomoniske afvejning, at der på den ene side er kommet ”bedre koordinering og større

“Efterspørgslen fra sektorministerierne har været støt stigende gennem årene. Desværre har finansieringen via rammeaftalerne samtidig været faldende.

AU-prodekan Kurt Nielsen

overblik”, som på den anden side har gjort det ”sværere at bevare den nære kontakt til de enkelte forskere”. Og hvor sektorforskningen for 2007 var underlagt ministerierne, så har den nye uni-tilknytning ført til en ”virksomheds-kunde-relation” som kræver kontraktlig-gørelse. (s.41-46).

Bevillings- og evt. kvalitets-fald på de mest nedskårne områder (jordbrug og fødevarer) får ingen særlig omtale. Politikerne forventede indirekte, at lavere ”basis-kontraktbevillinger” skulle kompenseres ved eksterne konkurrence-puljer: ”Men samlet har fusionerne ikke givet anledning til øget hjemtagning af eksterne midler,” lyder konklusionen (s.34).

AU og DTU: Flere ønsker for færre penge

Et centralt tema på den aflyste høring ville utvivlsomt have været de økonomiske rammer i fremtiden. Med fortsat løbende nedskæringer bliver myndighedsbetjeningen yderligere presset, men ministerierne vil gerne have udført de samme opgaver for færre penge:

”Efterspørgslen fra sektorministerierne har været støt stigende gennem årene. Desværre har finansieringen via rammeaftalerne samtidig været faldende,” siger **AU-prodekan Kurt Nielsen, som har ansvar for AU's myndighedsbetjening**. Han konstaterer, at AU's bevillinger fra Fødevareministeriet og Miljøministeriet er reduceret med 98 mio. (2009-14).

AU og DTU kræver mere stabil

basisøkonomi (basismidler), så man kan opretholde det nødvendige forskningsberedskab. Rapporten refererer, at de kræver større klarhed om opgaver, kontrakter og bevillinger. De vil have drøftelser ”af de reelle økonomiske rammevilkår for den forskningsbaserede myndighedsopgave som universitetsopgave”. De ønsker klare opgaveporteføljer og transparente og ensartede opgavevilkår – som vel at mærke skal være ”fuldfinansierede”. (s.47).

AU-ledelsen: Ekstern armslængde og intern forskningskritik

Mellem linjerne i rapporten skinner det igennem, at nogle ministerier og styrelser beklager, at de efter 2007 ikke længere har den tætte kontakt til deres sektorforskningsinstitution, så ordregivning, kontrakter og implementering er blevet mere formaliseret og besværlig.

AU-prodekanens markering hertil er, at samarbejdet skal fungere med gensidig respekt og armslængde. Politiske beslutninger tages med afsæt i ministeriers sagsfremlæg-gelse, og den kan bygge på myndighedsbetjening, som skal være baseret på uafhængig forskning og videnskabens principper:

”AU's myndighedsbetjening skal være garant for kvalitet, men også for uafhængighed og åbenhed. En troværdig forskningsbaseret myndighedsbetjening fordrer armslængde i forhold til såvel myndigheder som til erhvervslivet – og at begge arme er lige lange.”

Løfte: Intern kritikfrihed på AU

Og samtidig garanterer prodekanen intern forsknings- og ytringsfrihed på AU. AU's forskere skal have lov til at være uenige og der må gerne være diskussion imellem forskere og forskningsmiljøer, bl.a. om rapporter udarbejdet som myndighedsbetjening:

”Det står universitetets øvrige forskere frit for at kommentere på rådgivningsrapporter. Der er ikke altid konsensus i den akademiske verden, men uenighed og kollegial kritik er det, der skærper os og driver videnskaben fremad,” lyder garantien i prodekanens udmelding på **AU-ledelsens NYHEDSBREV** (16.3).

Advarsel: Pas på tavsheds-kontrakter

Un'ér advares mod at afgive ophavsret i kontrakter. De er ulovlige – og de ansatte har ikke pligt til at overholde dem

”Vi må absolut fraråde universiteterne at skrive under på kontrakter, hvor de overdrager alle former for rettigheder til rapporten til bestilleren/køberen, og hvor underskriften samtidig pålægger universitet/sektoforskningen en særdeles vidtgående tavshedspligt. Den slags kontrakter er ikke bare uhensigtsmæssige – de er en krænkelse af såvel forsknings- som ytringsfriheden for de ansatte.”

Ophavsrets-professor Morten Rosenmeier er formand for AC's UBVA (Udvalg til Beskyttelse af Videnskabeligt Arbejde), og det er ham, som kommer med advarslen:

”Det er vores indtryk, at universiteter lidt for ureflekteret skriver under på en slags standardkontrakter, som myndigheder bruger over for leverandører/konsulenter i den private sektor. Men universitet er ikke at sammenligne med en kommerciel leverandør. Som udgangspunkt er det dog ikke lovligt, at universiteter afgiver rettighederne til deres forskeres produktion. Og bortset fra tilfælde med særligt tungtvejende grunde – erhvervshemmeligheder, statens sikkerhed, straffelovens bestemmelser o.lign. – må der ikke lægges begrænsninger på ytrings- og forskningsfriheden.”

Kontrakter afgiver ophavsret

UBVA oplever kontrakter med afgivelse af ophavsret og tavshedspligt, som typisk ser sådan ud:

”Kunden erhverver ejendomsret, ophavsret og enhver anden rettighed til alle dokumenter, som konsulenten udarbejder i forbindelse med opgavens udførelse, herunder rapporter samt data, som konsulenten frembringer som led i kontrakten.

Konsulenten og dennes personale skal iagttage ubetinget tavshed med hensyn til oplysninger vedrørende kundens eller andres forhold, som der opnås kendskab til i forbindelse med opfyldelse af denne kontrakt.”

Ophavsrets-professoren vurderer imidlertid, at sådanne formuleringer giver bestilleren det fejlagtige indtryk, at bestilleren

Det er vores indtryk, at universiteter lidt for ureflekteret skriver under på en slags standardkontrakter, som myndigheder bruger over for leverandører/konsulenter i den private sektor. Som udgangspunkt er det dog ikke lovligt, at universiteter afgiver rettighederne til deres forskeres produktion.

**Ophavsrets-professor
Morten Rosenmeier**

får ubetinget ophavsret til produktet. Og det er simpelthen ulovligt, for aftalen vil ikke være forpligtende for forskerne, som ikke er bundet af aftaler, bl.a. fordi fortrolighedsklausuler er i strid med forskernes forsknings- og ytringsfrihed.

”Efter UBVA's opfattelse vil generelt begrænsende kontraktvilkår – påført uden særlige begrundelser – kunne indebære et væsentligt indgreb i forskernes frie rammer, hvis de dermed afskæres fra at bruge rapporteringens oplysninger i den offentlige debat eller i videre forskning.”

Kunde ændrede i rapportering

Professoren fortæller om konkrete tilfælde, hvor afgivelse af ophavsret har givet problemer: ”Der er tilfælde, hvor en myndighed har købt en rapportering og tager ophavsretten, men ikke kan lide rapporten og derfor gemmer den bort i en skuffe. Men det kan de ikke; forskerne har ret til at offentliggøre den.”

Og så var der en sag, hvor en styrelse havde fået rettighederne til en myndighedsrapportering: ”Styrelsen kunne ikke lide indholdet, og mente – fordi de havde købt 'ophavsretten' – at de dermed også havde fået ret til at ændre i rapporteringens indhold, uden at de ansvarlige forskeres navne blev

slettet. Og det gjorde de så. Men forskerne blev selvfølgelig rasende, og kaldte det 'uredelighed', hvorefter sagen blev forligt bag lukkede døre,” fortæller Rosenmeier.

Konflikt: De ansatte ikke bundet af kontrakten

Ledere på universiteter og forskningsinstitutioner kan skrive under på afgivelse af ophavsret, fordi de tror, at det er normal standard. De kan også gøre det, fordi de føler sig pressede til det af bestilleren/kunden, fordi de oplever, at hvis de ikke skriver under, så får de ikke kontrakten i hus.

”Problemet er bare, at når de har skrevet under, så kan det være ulovligt. Og den deltagende forsker eller forskningsleder kan sige, at de ikke er retsligt bundet af den underskrift, så de nægter at behandle deres egen rapportering som fortrolig og tavshedsbelagt. Og det kan de være i deres gode ret til, for forvaltningsrettens regler om saglighed blokerer for, at ledelserne kan straffe forskerne med disciplinære foranstaltninger,” forklarer Rosenmeier.

Men det afholder måske ikke ledelser fra at komme med kraftige henstillinger til forskeren om at overholde kontrakten, fx af hensyn til fremtidigt samarbejde med bestilleren – og hvad gør den ansatte så?

”I det tilfælde, hvor den ulovlige kontrakt bliver til en konflikt mellem ledelsen og forskeren, sker der et uacceptabelt indgreb i de ansattes ansættelsesvilkår. I tilspidsede situationer kan forskeren blive tvunget til at kontakte sin tillidsmand og faglige organisation,” siger Rosenmeier.

”Men det er netop for at forebygge den slags situationer, at vi opfordrer universitetsledere og forskningsledere til at lade være med at skrive under på den slags kontrakter, og de ansatte til at holde øje med, at det ikke sker.”

Ac-tap'ere fortrængte

– fordi opgaverne er blevet mere komplicerede. Rip Rap Rup-mekanisme betyder ukontrolleret vækst i ac-tap'ere og i ledelseslaget, m

”Hk-tap'erne er stille og roligt blevet fortrængt af ac-tap'ere det seneste tiår. Nogle kalder det djøfisering, men det er en forsimplet forklaring, for der er kommet flere komplicerede forvaltnings- og udviklingsopgaver, som kræver akademiske kvalifikationer i administrationen. Opgaverne er mere komplekse og kræver mere understøtning som følge af eksterne krav om kontrol, revision, udvikling osv. Derfor er personalet nødt til at have flere kompetencer.

Men det har altså taget overhånd nogle

Analyse: Hk-tap'erne, ac-tap'erne og laboranterne

Uni-loven 2003's topstyring og sektorforsknings-fusioner i 2007 har ført til mærkbare omlægninger på universiteterne. Men hvilke personaleforandringer skete der i kølvandet på de store reformer?

Generelt har meniges oplevelse det seneste tiår været, at forvaltninger er vokset på bekostning af vip-personalet. Der er kommet flere djøf'ere og høvdinge i systemet, har klagen lydt i ti år fra universiteternes forskere. Og hk-tap'ere er blevet erstattet af akademikere, som fik mere magt, samtidig med at nogle forskernære tap'ere forsvandt.

Den tvist blev behandlet i analysen **FOLLOW THE STRUCTURE** (Andreas Kjær, FORSKERforum 281).

Her spørger FORSKERforum så, hvordan hk-tap'erne og laborant-tap'erne har oplevet udviklingen i praksis.

steder, for der er jo stadig mange rene drifts- eller bogholder-opgaver, som skal og kan løses af hk-tap'ere. Som hk-tap oplever jeg en intern ansættelsesmekanisme med selvrekuttering: En ac-Rip Rap Rup-mekanisme, hvor ac'ere helst vil have ac'ere. Men det er altså overkill, når der 'bare' er brug for en driftshk'er i eksamenskontoret.”

Ingrid Kryhlmund har været ansat som hk'er siden 1987 på KU-sundhedsvidenskab, og hun har været hk-fællestillidsrepræsentant siden 1997, så hun kender personalegruppernes nyere historie.

Hk-stillinger søges af akademikere

Og personaledata bekræfter, at der er sket store bevægelser mellem personalegrupper. Efter uni-loven i 2003 og især som følge af strukturændringer efter fusionerne i 2007, hvor andelen af hk-ta'ere faldt, mens antallet af ac-tap'ere til gengæld steg. Hvor ac-tap'erne (fuldmægtige, special- og chefkonsulenter) kun udgjorde mellem 3-7 pct. af den samlede administration i 2000, så udgjorde de 15-21 pct. i 2014, fortalte FOLLOW THE STRUCTURE-analysen.

Kryhlmund genkender statistikken fra virkeligheden: ”Hk-tap-gruppen er blevet relativt mindre. Vi er fortrængt af akademikertap'ere (ac-tap), og det er forklarligt, fordi der er kommet mere komplicerede forvaltningsopgaver, som ikke kan løses af hk'ere, der står for ren drift. Men der er gået inflation i det, for nu oplever vi, at hk-stillinger søges af ac'ere. Og selv om de siger til jobsamtalen, at de skam er indstillet på at lave hk-arbejde, så har de – når de bliver ansat som hk-tap'ere – blikket stift rettet mod at blive ac-tap'ere. Det er en af ændringerne i personalesammensætningen, som vi hk'ere oplever – og det er forstærket af disse års lavkonjunktur og akademikerarbejdsløshed”.

Ac-tap fortrængte hk-tap'ere

Der var et klart mønster efter universitetsloven (2003), hvorefter der blev ansat special- og chefkonsulenter. Og fusionerne i 2007 intensiverede professionaliseringen og specialiseringen af det administrative personale markant. På KU skete der fx en vækst i

“ Tidligere havde vi hk'ere blæksprutte-funktioner på institutterne med telefon, studieadministration, bilag, regnskab m.m. Nu er vi langt mere specialiserede og ensrettede, og behøver ikke have berøring med konkrete institutter, vip'ere eller studerende

Ingrid Kryhlmund

antallet af fuldmægtige og chefkonsulenter på 40 pct., og antallet af specialkonsulenter steg med hele 70 pct. i den korte periode 2011-14. Gruppen af højt kvalificeret og specialiseret arbejdskraft voksede, og det er også hk-tap'ens erfaring:

”Der er kommet flere og flere ac-tap'ere, som sidder lige under ledelsen og implementerer planer og styrer. Ud fra disse ac-tap'eres stillingsbeskrivelser er deres specialisering rettet opad i organisationen. Hos 'specialkonsulenter' – som der er kommet mange flere af – ligger der styringsbemyndigelser og fuldmagt til at handle på andres – forskernes og institutternes – vegne. Den nye tap-type har altså andre roller end tidligere.”

”Uni-loven og fusionerne har givet store ændringer i personalestrukturen. Administrationerne har fået andre personalesammensætninger med flere ac-tap'ere. I 1987 var der 6-7 i KU's sundhedsfakultetskontor, nu er der over 100, og heraf er de 20-30 ledere i en eller anden form. Hk-arbejde er lavt prioriteret. Men ledelseslaget er vokset eksplosivt,” siger hun og tilføjer sarkastisk:

”Når jeg siger, at der må gøres noget for overbebyrdede hk'ere – fx i studieadministrationen – så er der ikke råd til noget. Men at udbygge laget af teamledere, mellemledere og kontorchefer på mellemniveauer – det er der råd til”.

er hk-tap'erne

mener hk-tillidsrepræsentant

Stramning efter Penkowa-sagen

Det er Kryhlmands oplevelse – også fra sin tid som hk-repræsentant i KU's bestyrelse – at administrationen er vokset, delvis på grund af krav udefra.

”Der er eksterne krav om kontrol, revision, evaluering, udvikling osv. Siden 2003 er tingene blevet mere komplekse, systemet kræver afrapportering og kontrol og registrering. Og det er blevet betydeligt skærpet efter Penkowa-sagen, for lige pludselig skal alt formaliseres. Sagen om hende kommer i administrationen øjne – og i politikernes og Rigsrevisionens – til at handle om, at der ikke må laves fejl, hverken individuelt eller på institutionen. Og det forhindrer man ved at indføre systemer, som altså risikerer at blive meget bureaukratiske,” mener hk'eren.

En af konsekvenserne er større specialisering i hk-personalet:

”Tidligere havde vi hk'ere blækspruttefunktioner på institutterne med telefon, studieadministration, bilag, regnskab m.m. Nu er vi langt mere specialiserede og ensrettede, og behøver ikke have berøring med konkrete institutter, vipere eller studerende. Nu er jeg fx i regnskab i en centerstruktur, og så laver jeg ikke andet end det. Det sker formelt af hensyn til effektivisering, eller fordi revisionen har krævet 'professionalisering', og at der skal være vandtætte skotter mellem opgaver,” forklarer hun.

”Det siger sig selv, at vi så kommer langt væk fra viperne og livet på institutterne. Tidligere var hk-arbejdet mere alsidigt og personligt. Vi var en del af det indre liv på institutterne. Nu er vi servicemedarbejdere for de andre. Og viperne er blevet 'brugere.’”

Vildtvoksende lederlag

Men en anden konsekvens er et vildtvoksende lederlag, som absurd nok fører til vækst i opgaver:

”Det er jo godt med ledere, som kan tage rationelle beslutninger. Men der er kommet en styringstankegang ind, så du groft sagt ikke kan tænke en tanke, uden at det har været omkring en leder. Og der er kommet en ledelseskadence, dikteret af NPM-management, ligesom i andre offentlige sektorer.

(Foto: Colourbox)

Moderniseringen som følge af de eksterne krav betyder, at personalet skal have flere kompetencer, og det har af en eller anden grund også betydet flere ledere. Og nogle steder har det taget overhånd, for der er en drift mod, at man ikke kan have en afdeling uden over-, mellem- og underchefer, sous- og vicechefer, afdelingsledere, teamledere m.fl. Der er ikke bare rigtig mange, men for mange,” lyder Kryhlmands erfaring.

Og de mange ledere igangsætter en ukontrolleret vækst i opgaver:

”Universitetet har nogle kerneopgaver, som er det primære: Forskning, uddannelse og formidling. Det skal vi så alle understøtte forskerne og underviserne i at lave. Men der sættes altså for mange ting i gang, som ikke har relation til kerneopgaverne. Der bliver altså lavet arbejde, som der ikke er brug for. Der bliver ikke stoppet op og spurgt: 'Hvorfor skal vi lige gøre det her?'" siger hun med et suk. ”Der er desværre et element af selvsupplering over det, hvor chefer vil have personale og opgaver under sig. Tag en regnskabsafdeling: Her var der måske bare brug for en hovedbogholder, som i gamle dage – men nej. Her skal der være en regnskabschef, med underledere, som skal have folk under sig.”

Personalet passiviseres

Og ledelsen får sit helt eget liv, og det medvirker til at passivisere personalet.

”Jeg siger det igen: Vi er ansat for at understøtte kerneopgaver. Det siger lederne også, og så siger de, at de er her for at fjerne enhver administrativ sten, så viperne kan bruge tid på kerneopgaver. Sådan er det dog langt fra altid i praksis. Når systemet ikke afvejer, hvad der skal laves, får det nogle utilsigtede konsekvenser.

Administrationen og ledelserne fjerner formelt den administrative belastning på forskerne og lærerne. ”De siger, at de overtager tidskrævende forvaltning, fx ved at indføre et end-user-system, hvor aktiviteter og opgaver følger folk. I praksis betyder det bare, at viperne i sidste ende pålægges regler og pligter om at scanne bilag ind, udfylde rejseafregninger, udarbejde dokumentation osv. Og det er da ikke hensigtsmæssigt,” forklarer hun.

”Og strukturen, reglerne og ledelseslaget får sit eget liv, og vi andre oplever, at der tages beslutninger hen over hovedet på os, som virker passiviserende. Vi ansatte – og måske især viperne – er meget dedikerede, for de er så fagspecialiserede, at de ikke kan få andet job, og de vælger derfor at PASSE DERES ARBEJDE. Og det betyder, at de trækker sig tilbage og 'burer sig inde i deres elfenbenstårn' med deres forskning og undervisning. Og det er ikke hensigtsmæssigt, for uden deres deltagelse bliver der ikke lavet om på uhensigtsmæssighederne.”

Laboranterne fortræ

Der er blevet færre af de kvalificerede forskningsnære tap'ere i laboratorierne, bekræfter labora

Uni-forskere har i forskellige undersøgelser tilkendegivet, at de i det seneste tiår har oplevet, at central-forvaltningerne er vokset, og at der er tyndet ud i personale fra det lokale institut-niveau. Der er også tyndet ud i de traditionelle forskningsnære tap'ere som fx laboranter. Og det er en helt korrekt iagttagelse, fortæller **Joan Lykkeaa**, der er KU-fællestillidsrepræsentant for 450-500 laboranter.

”Der er helt klart blevet tyndet ud i antallet af laboranter i det seneste tiår og især i de allerseneste. Her er ledelsen flere steder begyndt at ansætte ’laboratorie-assistenten’ som billig arbejdskraft i stedet for os. Det er typisk studerende, som kommer ind på etårs aftaler til 116 kr./t. ad hoc, så ledelsen slipper for at slå stillingerne op. Mange steder oplærer laboranterne dem efter instruks fra lederne, og dermed underminerer laboranter deres eget fagområde.”

Går ud over faglighed og faggrænser

Joan Lykkeaa kan genkende FOLLOW THE STRUCTURE-analysen, der konstaterede, at gruppen af laboranter, bio-analytikere, forskningsteknikere m.fl. er reduceret med mindst

35 pct. i perioden 1999-2013. Det indikerer, at tap-servicen knyttet til konkret (laboratorie-) forskningsaktivitet er gået ned i perioden.

”Man glemmer, at laboranter bl.a. har ansvar for driften. Det voksende antal laboratorieassistenter er i den forstand problematisk, for de må jo ikke have ansvar for laboratoriet. Ledelsen forsvarer sig med, at de er mere fleksible. Men den holder ikke, da de jo fx ikke må arbejde om natten, ikke må arbejde alene og derudover ikke har kendskab til sikkerhedsregler osv.,” forklarer hun.

”Ledelsen forsvarer sig med, at lab.ass. laver det, som laboranter ikke gider lave, men det passer ofte ikke, for nogle lab.ass. får altså lov til at gå langt ud over faggrænserne; de fylder ikke bare op, men forbereder og deltager i analyse- og databearbejdelse. Og set fra de studerendes synspunkt er det da forståeligt, for det er jo interessant studie- og karriere-arbejde. Men de overtager altså nogle gange fagligt laborantarbejde.”

Ingen solidaritet fra forskerne

Fællestillidsrepræsentanten – der også er tap-repræsentant i KU's bestyrelse – har i årevis protesteret over den glidning over mod billig

Der er helt klart blevet tyndet ud i antallet af laboranter i det seneste tiår og især i de allerseneste. Her er ledelsen flere steder begyndt at ansætte ’laboratorie-assistenten’ som billig arbejdskraft i stedet for os

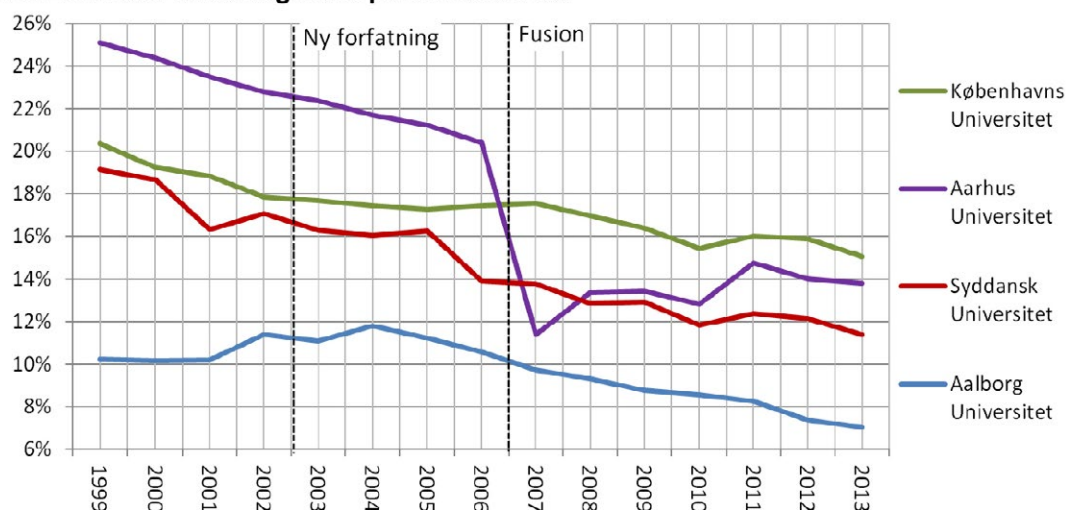
Joan Lykkeaa

og ufaglært personale i forbindelse med sin indsigelsesret ved besættelse af og opslag af stillinger:

”HR hører, hvad jeg siger, men ignorerer i praksis. Jeg savner, at vores faglighed og ansvar for den daglige drift respekteres i højere grad, når man skal lave en stillingsbeskrivelse og besætte stillinger. Hos forskerne er der desværre heller ingen solidaritet at hente. Hvis de har projektpenge, så vil de

Analyse: Hk-tap'erne, ac-tap'erne og laboranterne

Graf 15: Andel forskningsnært personale af TAP

BEVISET: Tap-gruppen er vokset, men det nye tap-lag er ikke forskningsnært personale. Den personalegruppe går tilbage – til gengæld vokser gruppen af dyrere ac-tap'ere, inklusive adm-chefer. (Kilde: Andreas Kjærs opgørelse af personalesammensætning)

have så meget ud af dem som muligt; de ansætter bare tre lab.ass. i stedet for en laborant. De tænker ikke over problematikken, at det er os laboranter, som står med ansvaret og driften og ikke mindst kvalitet i udførelse af analyserne.”

Joan Lykkeaa oplever, at laborantarbejdet har ændret sig det seneste tiår:

”I ’gamle dage’ arbejdede vi ofte på lige fod med forskningsopgaver som del af et forskerteam, hvor vi var med i spændende forskning og metodeudvikling. Der har været en klar bevægelse hen mod, at laboranter overgår til en mere driftsbetinget servicefunktion. Vi er maskinrummet. Det bliver kedeligere og rutine, fordi vi ikke bliver en del af de spændende opgaver,” siger hun.

Erstattet af ph.d.ere?

Andreas Kjærs analyse FOLLOW THE STRUCTURE havde en provokerende – men udokumenteret – tese: ”Måske er det sådan, at vipørne selv udfører dette, støttet af ny teknologi? Måske er en del af forskningsarbejdet overtaget af ph.d.-studerende? Eller af post.doc.ere? Det burde der da laves analyser af, så det ikke bare er overladt til forskernes personlige fornemmelser.”

Joan Lykkeaa oplever det som et dilemma og har ikke data, der bekræfter påstanden om, at ph.d.ere overtager laboranternes arbejde.

”Laboratorierne vrimler jo med post.doc.ere og ph.d.ere, som vi laboranter skal servicere. Det burde alt andet betyde mere arbejde og ansvar til os. Men det har to sider: vi laboranter er med til at oplære dem, samtidig med, at de overtager dele af vores faglærte arbejde.”

LÆSERBREV

Konkurrencestaten er en parodi

I det nye nummer af FORSKERforum er der en artikel ”Markedsensur” med interview med Rasmus Willig, der er lektor på RUC og ofte har kritiseret konkurrencestaten med udgangspunkt i universitetslærernes virkelighed. Konkurrencen på eksterne forskningsmidler, publikationspoint, uddannelsesakkreditering osv. og det tilhørende dokumentationshelvede er blevet konstante og enerverende temaer i de universitetsammenhænge, hvor jeg færdes. Men også

alle andre steder i den offentlige sektor – ikke mindst i social- og sundhedssektorerne – ser man de samme tendenser. Jeg har aldrig hørt nogen, der ikke var ledere, prise New Public Management. På mit universitet går mange af vore manøvrer ud på at finde ud af hvordan vi kan leve med kravene. De skaber kun stress og mistrivsel og flytter fokus væk fra det væsentlige. Den offentlige sektor er blevet en parodi på en privat virksomhed.

Lektor Hans Hüttel, AAU-datalogi

LÆSERBREV

Israelsk propaganda i Forskerforum?

Ved at bruge ”Ytringsfrihed” som anledning til ukritisk at bringe et langt Israelsk propagandaindlæg, har forskerforum formået at nå et bundniveau jeg ville have troet var utænkeligt, både mht. videnskabelig integritet, og mht. journalistisk og redaktionel kompetence.

Da jeg ikke er interesseret i, at modtage Israelske (eller andre) propagandaindlæg, skal jeg hermed anmode om, at blive slettet af modtagerlisten, så jeg ikke fremover modtager bladet.

Hvis bladets redaktion i øvrigt

interesserer sig for forskeres ytringsfrihed i Israel, kan jeg anbefale at læse den tidligere Israelske (nuværende Britiske) professor Ilan Pappes erindringsroman ”Out of the Frame - The struggle for Academic Freedom in Israel” om hans tid som professor i kultur- og samtidshistorie ved universitetet i Jaffa, hvorfra han blev chikaneret bort pga. sin kritiske (men fagligt internationalt anerkendte) forskning i Israels samtidshistorie.

Bjarne Riisgaard, medlem af Djøf

Se sidste nyt på
forskerforum.dk

Selvtjek og undervisningsportfolio

Undervisere sætter ikke selv tid af til refleksion over deres u-kompetencer.

Det skal gøres til en del af rutinen, siger leder af KU-projekt

Undervisning er vigtigere for universitetet, end det er for den menige forsker, hvis karriere, prestige og udmærkelser først og fremmest bygger på forskningen. Det er det evige paradoks, som rammer enhver, der vil have forskere til at bruge tid og energi på undervisningspædagogisk udvikling. For hvor finder man lige tid og motivation, hvis ingen bemærker det.

Det spørgsmål forsøger **adjunkt Sofie Kobayashi** at finde gode svar på i et udviklingsprojekt omkring KU-undervisernes undervisningsportfolio. Formålet med

Titel: 'Excellent Teaching Practitioner'

Lunds Tekniska Hogskola (LTH) har siden begyndelsen af 1990'erne arbejdet med at styrke kvaliteten af undervisningen ved bl.a. at gøre undervisning til en mere attraktiv karrierevej for fakultetets ansatte. Bl.a. har man arbejdet med at udvikle et belønningssystem for ansatte, der prioriterer undervisning.

Alle fakultetets undervisere kan – med udgangspunkt i et peer-reviewed undervisningsportfolio – søge om at få deres pædagogiske kompetencer bedømt med henblik på optagelse i et ”**Teaching Academy**”. Processen minder om den mekanisme, som kendes fra forskningsverdenen, idet underviseren får sine resultater bedømt af andre forskere inden for samme felt. Endvidere skal det dokumenteres, at underviseren har diskuteret sit portfolio med mindst to kolleger, der allerede er optaget på akademiet, ligesom ansøgningen skal vedlægges en anbefaling fra præfekten (institutlederen).

Hvis ansøgeren opfylder kriterierne og bliver optaget, har vedkommende efterfølgende ret til at kalde sig **Excellent Teaching Practitioner (ETP)**. Med til denne titel hører en lønforhøjelse på 1400 svenske kroner om måneden, ligesom det institut, underviseren er ansat ved, modtager 50.000 kroner ekstra om året.

(Kilde: Nye veje og høje mål /Udvalg for Kvalitet og Relevans i de Videregående Uddannelser)

projektet er at udvikle et nyt og bedre KU-koncept for portfolioen.

Den er allerede indført som obligatorisk, når man ansøger om lektor- og professorstillinger. Men problemet er, hvis portfolioen kun bliver et jobsøgningsredskab og ellers blot bliver fyldt i skuffen eller på harddisken, når den faste stilling er i hus. Men KU søger nu at finde en mere fast og bredere form. Projektlederens råd er, at KU skaber flere anledninger til, at man interesserer sig for sin undervisningsportfolio.

”Første anledning er, når man skal søge en stilling, men vi vil gerne skabe nogle flere anledninger og institutionalisere dem. Og en af dem kan være ved medarbejdersamtalen. Her er det i forvejen meningen, man skal forberede sig, så det kræver ikke en masse ekstratid,” siger hun.

Formalisering: Undervisnings-refleksion på skemaet

Det er i forvejen meningen, at man på MUS-samtalerne skal runde undervisningsindsatsen, men frygten er, at det i dag bliver glemt i et konstant fokus på forskning, eksterne bevillinger og karriereudvikling.

”Der er sikkert mange steder, man snakker om det, men ideen med de kommende MUS-skemaer er at få klargjort, at der skal snakkes både forskning, undervisning og andre ting.”

Som forberedelse og inspiration til MUS-samtalen bliver der på de kommende skemaer trykt fem hjælpespørgsmål, der handler om, hvordan man har udviklet sin undervisning, og hvordan man vil udvikle den fremover. De nye spørgsmål håber Sofie Kobayashi allerede bliver taget i brug i år eller næste år.

Men selv med skemalagte spørgsmål om undervisningskompetencer tager det tid at opdyrke en ny kultur omkring mere fokus på undervisning. Da Kobayashis projekt for nylig blev præsenteret ved et informationsmøde på KU, fremgik det, at en af målsætningerne var, at undervisningsportfolio i 2016 skal bruges ved mindst 50 procent af MUS-samtalerne på alle fakulteter.

”Hvorfor kun 50 procent? Hmmm... fordi vi jo ikke helt ved, hvordan vi skal kontrollere det. Det er udtryk for en ambition, og de 50 procent er en anerkendelse af, at det tager tid. Vi vil heller ikke kontrollere, om alle

fuldtidsansatte har en undervisningsportfolio,” siger hun.

Refleksioner skal opsamles og gemmes

Når Sofie Kobayashi taler om undervisningsportfolio, skal det forstås lidt bredere end, hvad man almindeligvis forbinder med en portfolio – en mappe med eksempler og resultater fra ens arbejde. Hun beskriver portfolioen som nedfældning af tanker, man har gjort sig omkring sin undervisning.

”Det kan være mange ting. Vi har ikke ét format. Ideen er, at vi gerne vil gøre undervisningen bedre og forbedre underviserens kompetencer. Derfor skal man have noget refleksion ind i dagligdagen og dele med andre, hvad man gør. Og der kan portfolioen være et middel til at nå det.”

Hun skelner mellem to typer; bruttoportfolioen, der samler alt relevant data og refleksioner omkring egen undervisning, og så en anledningsportfolio, der skræddersyes til eksempelvis MUS, en ansøgning, eller underviserens kommentarer til en kursusevaluering, som sendes til studienævn eller uddannelsesudvalg. Det kan også være kommunikationen imellem undervisere på samme kursus eller overlevering til nye undervisere på kurset.

”Som underviser gemmer man jo en masse. Det kan være evalueringer, eller det kan være, man har gjort sig nogle noter om, hvordan man får de studerende på bageste række gjort mere interesserede. Det kan også være, hvis man har fremlagt noget til en pædagogisk dag – slides eller lignende. Den

MUS-spørgsmål til dig

Disse spørgsmål omkring undervisning vil fremover stå på KU's MUS-skemaer.

- Hvordan har du udviklet din egen undervisning?
- Hvordan vil du udvikle din egen undervisning?
- Hvordan har du udviklet dine egne pædagogiske kompetencer?
- Hvordan vil du udvikle dine egne pædagogiske kompetencer?
- Hvad har du bidraget til at udvikle universitetets undervisning?

Det skal være rutine på KU at overveje sine undervisningskompetencer, blandt andet ved den årlige MUS.

slags kan man oplagt gemme i en mappe som bruttoportfolio. Og den kan man så pille ting ud af, når de skal vises frem.”

Undervisere gider ikke ekstra arbejde

Hvad er den største udfordring for at få alle til at arbejde systematisk og løbende med deres undervisningsportfolio?

”Det er nok, at folk tænker: Åh, det giver ekstraarbejde. Derfor er vi ekstremt opmærksomme på, at vi skal arbejde med de anledninger, folk har i forvejen. Jeg har lidt på fornemmelsen, at folk ser portfolioen som noget, der ser ud på en helt bestemt måde, som alle skal sætte sig ned og skrive. Men det er ikke det, vi vil.”

Projektlederen har som led i undervisningsportfolio-projektet haft en række workshops i løbet af efteråret med 25 undervisere på alle niveauer, der er kommet med forslag, har givet hinanden feedback og medvirket til en fælles erfaringsopsamling. I løbet

af foråret fortsætter projektet med forsøg omkring kompetenceudviklingsforløb, hvor undervisere blandt andet undervises i at lave en portfolio med henblik på en stillingsansøgning og en fælles portfolio for undervisere på samme kursus.

Kulturændring

Projektet har lavet workshops med 25 frivillige og interesserede undervisere.

Men hvordan når projektet ud til dem, der har været undervisere i 25 år og ærlig talt ikke vil bruge tid på at filosofere over deres egen undervisning?

”De kan nås i nogen grad, ved at alle i miljøet synes, det er en god ide. Det er jo normalen, når der skal ske kulturændringer, at det tager mange år. Som med al udvikling skal det være meningsfuldt for dem, der deltager. Hvis de kan se, at deres kolleger synes, det er meningsfuldt, så vil de nok kigge på det.”

Projektet om portfolioer løber frem

Problem: Manglende anerkendelse

Undervisningskompetencer er et af de punkter, Uddannelsesstjek-udvalget trak frem blandt sine anbefalinger til, hvordan uddannelseskvaliteten hæves. Ifølge udvalgets undersøgelser er der i dag meget begrænset formel anerkendelse og prioritering af undervisningskompetencer.

Kun en ud af ti undervisere mener, at kvaliteten af deres undervisning har betydning for lønnen.

Udvalget foreslår:

- Stillingsstrukturen skal justeres for at understøtte, at uddannelserne kan sammensætte en alsidig underviserstab, som tilsammen har de nødvendige faglige, pædagogiske og praksisrettede kompetencer (...)
- Der bør foretages en revision af kompetencekravene i universiteternes stillingsstrukturbeskrivelse med henblik på at understøtte en ligevægt i kravene til og dokumentationen af kompetencer inden for forskning og undervisning.
- Universiteterne må både formelt og reelt sikre, at der er ligeværdighed mellem undervisnings-, forsknings- og praksiskompetencer. Det skal fx gælde både i forhold til stillingsopslag, bedømmelsesgrundlag, og prioritering ved ansættelse, forfremmelse og lønfastsættelse.
- Alle institutioner bør udarbejde en politik for omfanget af fastansattes undervisningsforpligtelser, herunder frikøb til forskningsaktiviteter mv. med henblik på at sikre undervisningskvaliteten.

Alle forskere, der ansættes på baggrund af offentlige konkurrenceudsatte forskningsbevillinger, skal have ret og pligt til at indgå i undervisningen i et vist omfang, fx med 20 pct. af deres tid, som det er sædvanlig praksis ved visse statslige forskningsbevillinger.

Institutionerne bør endvidere udarbejde en politik, der søger at fremme, at forskere, der finansieres

til 2017 og omfatter også udviklingen af et IT-system, som undervisere kan bruge til at udarbejde og vedligeholde deres portfolio.

KU har et sideløbende projekt, der skal definere en standard eller kompetenceprofil for underviseres pædagogiske kompetencer.

Bobleforskning: Forskere er også lemminger

Aktiespekulanter og almen pøbel lader sig rive med af 'bobler' – og det gør forskere også, når det handler om videnskabsparadigmer, lyder tesen bag nyt forskningscenter

Vi husker IT-boblen før årtusindeskiftet, hvor alle havde så travlt med at komme på internettoget, at de færreste bekymrede sig om destinationen. Og boligboblen i 00'erne, med ejendomspriser, der aldrig ville falde – før de gjorde det med et brag.

Men hvem er opmærksom på de videnskabelige bobler? Det er Vincent Hendricks. For det bobler også i videnskaben, mener den medievannte og slagfærdige filosofiprofessor:

”Det er jo med videnskab som med mange andre ting – det finansieres. Fonde, forskningsråd eller private organisationer foretager en investering med henblik på et afkast af en eller anden form – publikationer, patenter eller noget andet. Men kan de forklaringer, vi har, altid følge med datasættet? Kan vi altid skyde bjørnen, når vi har solgt skindet?” spørger Hendricks.

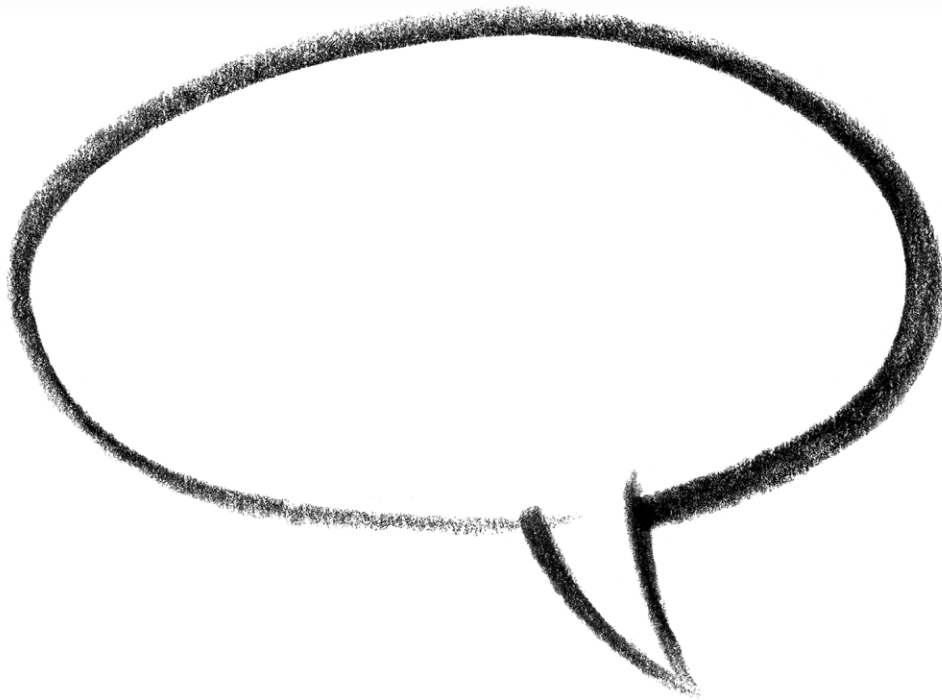
Og svaret på det spørgsmål er altså nej, mener han. Nogle gange tillægger man et videnskabsparadigme så stor forklaringsværdi og investerer så mange ressourcer, at der nærmest sker en overophedning, en oppisket stemning, ligesom en aktie, hvor kursen bliver presset langt højere op, end der reelt er værdier og vækstpotentialer i virksomheden.

Neurovidenskab som boble

Han peger på neurovidenskaben som eksempel på en videnskabelig boble. En medicinsk videnskabsdisciplin, der ikke desto mindre er blevet tillagt stor forklaringskraft inden for såvel samfundsvidenskabelige (sociologi, antropologi, økonomi ect.) som de humanistiske videnskaber (litteratur, kommunikation, historie).

”Især i USA er der blevet givet kæmpebevillinger til neuroforskning. Spørgsmålet er bare, om det reelt kan føge med. Da jeg startede i min karriere, handlede alt om Artificial Intelligence. Men pludselig, puff, så døde det ud, og man kiggede andre steder hen, for man fik ikke de resultater, man troede, man kunne gøre krav på.”

Forklaringen på videnskabsbobler skal findes i det samme, som forklaringen på andre former for bobler, mener Hendricks. En stor del handler om socialpsykologi – eller firkantet sagt det, man kalder lemmingeffekten.

”Tit er det jo sådan, at hvis man ikke ved, i hvilken retning man skal gå, går man samme vej som de andre. Det gælder også i forskning. Hvis du er i tvivl om, hvilken form for forskning du skal kaste dig over, så se dig omkring og se, hvad andre har lavet.”

Men forskningen er vel i høj grad styret af bevillinger og strategiske bevillingsstrukturer?

”Ja – men du får en situation, hvor det strukturelle og socialpsykologiske stimulerer hinanden. Og enhver fornuftig investor vil fortælle, at det med at kaste alle penge efter et produkt er farligt. Mere systematiske spredning af forskningsinvesteringer, det kan man overveje, om man skulle indføre.

Hendricks er ikke en boble

Hvordan kan Hendricks vurdere, om noget forskning er mere værd end andet?

”Når vi taler om bobler, så opstår de ondartede bobler, når vi overopheder et produkt. Hvis der er forventninger til videnskabsgrene, som ikke kan indfri de forventninger, så har vi et problem.”

Hvem har problemet? Den ph.d.-studerende, der fik finansieret sit projekt, er vel glad – uanset hvilke resultater, forskerne giver?

”Det er med videnskab som med andre ting – det er et aggregeret fælleskab. Det betyder ikke noget for den enkelte, men for gruppen. Tabet er for videnskaben som sådan. Det er jo ikke kun tab af penge, men også tid, metode osv. Man kunne måske have fået en mere pluralistisk forskning af at placere forskningen andre steder. Det er ikke kun monetært tab af forskningsmidler.”

Hendricks har netop fået en millionbevilling til at undersøge bobler og er blevet omtalt i stort set alle større danske medier og har fået international opmærksomhed – sågar fra EU-Kommissionen.

Der er med andre ord lidt af en hype omkring dig. Er du en boble?

”Ha ha. Det har jeg selv reflekteret en del over. Faresignalerne vil være, hvis vi påstår, vi kan forklare alt fra husspektakler til videnskabsproblemer med den her forskning. Men der vil bestemt være steder, hvor den her logik ikke kan bruges. Det er ikke sådan, at vi bare gerne vil se bobler over det hele. Det interessante er også at inde ud af, hvor det er, vores forklaring ikke holder. Så det er vi meget opmærksomme på.”

14,4 millioner skaber boblernes herre

Bobler opstår, når interesse og forventninger overgår den reelle værdi, og det sker også i forskning, siger Vincent Hendricks.

6 videnskabs-bobler

6 bud fra Vincent Hendricks på videnskabsparadigmer, hvor forklaringskraften ikke har levet op til interessen og forventningerne.

Neurovidenskab: Tværdisciplinær forskning omkring nerver og hjerne. Biovidenskabeligt udgangspunkt med grænseflader til en lang række både tørre og våde videnskaber.

Kunstig Intelligens: Interdisciplinær videnskab med fokus rettet på skabelsen af kunstig intelligens. Involverer discipliner som datalogi, matematik, psykologi, lingvistik, filosofi og neurovidenskab.

Marxisme: Økonomisk samfundsanalytisk teori grundlagt af Karl Marx især gennem værket *Das Kapital* i anden halvdel af 1800-tallet.

Diskursanalyse: Tværdisciplinær analysemetode inden for sprog- og socialvidenskaberne, der bygger på studier af kommunikation og sprogbrug inden for et fællesskab.

Psykoanalyse: Psykologisk teori og terapeutisk metode grundlagt af Sigmund Freud i slutningen af 1800-tallet.

Transformationsgrammatik: Lingvistisk teori grundlagt af Noam Chomsky i 1950'erne.

En masse overflade, men meget lidt substans og dømt til at bryde.

Sådan kan man beskrive en boble. Også dem, der skal forstås i overført betydning. Vi kender dem mest, som noget der er skabt af skum i badekarret. Men i de seneste årtier har der også været it-bobler og økonomiske bobler.

Og det var netop i studiet af en sådan – en bog om finanskrisen i filosofisk betydning – at KU-professor Vincent Hendricks sporede sig ind på de almene træk, der kendetegner skabelsen af bobler. Ikke bare de økonomiske bobler, men alle de bobler, hvor – som han selv formulerer det – for meget likviditet jagter for få gode aktiver.

Han har en bred fortolkning af, hvad der er en boble: ”Likviditet behøver ikke altid være monetær, det kan være mening, social kapital osv. Det er en ide, der har ligget og rumlet hos mig. Hvordan er det, vi kollektivt kommer til at aggregere meninger, præferencer, handlinger og penge på en måde, der individuelt set kan være rationel, men som er uhensigtsmæssig i det store perspektiv?” fortæller Hendricks.

Når en boble rammes af shitstorm

Et af eksemplerne, han giver på ikke-monetære bobler, er de menings-bobler, der opstår på de sociale medier. Såkaldte *shitstorms*, hvor eksempelvis virksomheder som Telia og Jensens Bøfhus eller Københavns Zoo pludselig ryger ind i en selvforstærkende spiral af negative holdninger.

I de seneste år har Hendricks i sin forskning og sit forfatterskab kredset om boblerne. I 2012 skrev han om finanskrisen med Jan Lundorff Rasmussen, i 2014 skrev han med David Budtz Pedersen om videnskabelige bobler med eksempel i neurovidenskaben. Og samme år skrev han med Pelle Guldborg Hansen om netop infostorms – det officielle og pænere ord for shitstorms.

Men nu er det slut med den sporadiske fægtning efter boblerne. Men en bevilling på 14,4 millioner kroner fra Carlsbergfondet bliver **Center for Information og Boblestudier** nu en realitet med Hendricks som leder. Centeret skal ligge på KU-hum og forventes at komme fysisk på plads hen over sommeren og efteråret.

Ifølge Hendricks bliver det et center, hvis tværfaglighed kommer til at afspejle de mange forklaringsfacetter, der findes omkring boble-fænomenet: ”Det interessante ved det her boble-objekt, er at, det er et konglomerat-objekt, så tilgangen er også konglomeratisk. Alt fra matematik, adfærdsforskning, netværksteori, datalogi – du skal have alle fagligheder til at kigge på det samme objekt.”

Gode bobler?

Bevillingen fra Carlsbergfondet vil i første omgang række til fem års drift. Men Hendricks har allerede flere år og flere trin – og måske også flere bevillinger – på tegnebrættet.

”Der vil være forskellige milepæle. Vi starter med at afdække struktur og dynamik i bobledannelser. Det har økonomer også gjort, men vores indfaldsvinkel bliver teorier, der alle hviler på social information, som kan medvirke til bobledannelsen.”

Efter analysen af boblernes tilblivelse kommer undersøgelsen om, hvordan de håndteres og styres – og måske ligefrem tages i brug: ”Spørgsmålet er, om bobler altid er onde. Kan man forestille sig godartede bobler, der stimulerer for eksempel antiradikalisering eller bæredygtig adfærd? Det bliver det næste skridt.”

Vincent Hendricks vil i første omgang ansætte to post.doc.ere og to ph.d.-studerende, men han forventer at tilknytte en række forskere fra forskellige discipliner.

lah

Lov med demokratiproblem

FORSKERforum får meget sværere ved at kontrollere Ministeren & hendes embedsmænd, efter at Ombudsmanden har afvist aktindsigt-klager

FORSKERforum er blevet hældt ned ad trappen i to klager til Ombudsmanden. Han har afvist klager over ministerie-afslag på aktindsigter i to sager om hhv. et embedsmandsarbejde om dimensionering og en konsulentrapport om taxameter-systemet.

Afslagene er opsigtsvækkende, mener **pressejuristen Oluf Jørgensen, Danmarks Medie- og Journalisthøjskole**, for begge sager er centrale for den offentlige debat om uni-politik og -økonomi:

”Man kan vel dårligt finde sager, der er mere centrale for økonomi og styring af uddannelsessektoren end dimensioneringspolitik og taxameter-analysen. De er helt afgørende for de politisk-økonomiske prioriteringer, så man skal jo forstå forudsætningerne – fx fra kommissoriet – for at kunne diskutere modellerne og eventuelle alternativer,” siger han.

”Så hvorfor må vi ikke vide, hvad embedsmænd sættes til at lave af analyser, eller hvad regeringen køber af konsulentbistand? Hvorfor må vi ikke kende modelarbejde bag politikker? Det er politisk-økonomiske prioriteringer med modelgrundlag, økonomiske beregninger, alternative modeller osv. som offentligheden, journalister og politikere burde have en naturlig adgang til. Men sådan skal det åbenbart ikke være.”

Demokratisk betænkeligt

Han – der nu er offentlighedsrådgiver ved Journalisthøjskolen – var med i Offentlighedskommissionen, der arbejdede i ti år og førte til vedtagelse af den nye, meget kontroversielle lov.

Ombudsmandens afvisninger illustrerer væsentlige begrænsninger i den offentlige indsigt i minister-relaterede sager. Offentligheden – og oppositionspolitikere – begrænses i oplysninger af væsentlig betydning for den demokratiske proces.

”Nu er det jo ikke Ombudsmanden, som lovgiver. Han skal fortolke, om konkrete sager forvaltes efter Offentlighedslovens bogstav, ’som lovgiverne ønskede den’, og det har han gjort,” forklarer Oluf Jørgensen. ”Ombudsmanden stilles løbende over for fortolkningstvister i den nye lov fra 2014, som er ganske kompliceret. Men det er ganske markante og principielle markeringer, som Ombudsmanden har givet på

FORSKERforums to klager,” vurderer Oluf Jørgensen.

”Lovgiverne bag loven fra 2014 ønskede åbenlyst en vidtgående beskyttelse af den politiske beslutningsproces. Det er nu så vidtgående, at det samlede beslutningsgrundlag kun kendes af en håndfuld politikere, mens offentligheden og opposition ikke har ret til det. Debatter og beslutninger kan altså ikke tages på et informeret grundlag, og det er i mine øjne demokratisk set meget betænkeligt: For at et demokrati skal fungere, skal folk jo vide, hvad sager handler om, og ikke kun have ministerens/ministeriets udgave.”

Redskab til mørkelægning

Konsekvensen af Ombudsmandens afgørelser er, at FORSKERforum nu får meget ringere mulighed for at få indsigt i ministeren og embedsmændenes beslutningsgrundlag:

”I den gamle offentlighedslov – som langtfra var perfekt – var det dog sådan, at man kunne få udleveret dokumenter oversendt fra en myndighed til en anden, fx mellem ministerier eller med et konsulentfirma. Den havde åbnet for aktindsigt i de to aktuelle sager,” siger Oluf Jørgensen.

Ombudsmandens afslag betyder for den fremtidige praksis, at embedsmænds pligt eller lyst til at udlevere bliver meget indskrænket, så offentlighedens, oppositionspolitikeres og FORSKERforums mulighed for at tjekke forvalterne, begrænses.

”Det forekommer da grotesk i et demokrati, at FORSKERforum ikke kan få udleveret centrale dokumenter i disse sager. ’Mørkelægnings-ministeriet’ er derfor en meget dækkende overskrift. Mørkelægning sker jo alene, fordi embedsmænd og minister ikke vil have, at offentligheden skal have indsigt i, hvad der er beslutningsgrundlaget bag deres dispositioner.”

Han mener ikke, at FORSKERforums klager er spildt arbejde, trods afslagene, for Ombudsmandens afgørelser er principielle og med til at afklare den komplicerede offentlighedslovs fortolkning. Og hvis der ophober sig kontroversielle afslag, må politikerne tage stilling til, om lukketheden virkelig var deres hensigt. Det vil ske, når loven skal evalueres efter 3 års virke – den 1. jan. 2017.

AFVISNING 1: Dimensionering

Ministerier har ret til at hemmeligholde substansarbejde, udtaler Ombudsmanden. Overspring

Ombudsmanden har afvist FORSKERforums klage over, at uni-ministeren og finansministeren hemmeligholder centrale dokumenter og analyser med relation til sidste års kontroversielle dimensioneringsplan. Ministerierne hemmeligholdt fx substansen i kommissoriet for en embedsmandsgruppe, der skulle lave analyser og modeller til sagen. Det rejste spekulationer om, hvorvidt dimensioneringen i virkeligheden var en spareplan, dikteret af Finansministeriet: ”**Dimensionering var en spareplan fra Finansministeriet?**” lød den konspiratoriske forside-overskrift (FORSKERforum december 280).

Men det spørgsmål får vi nok aldrig svar på, for Ombudsmanden har nu afvist FORSKERforums klage i sagen, så kommissoriet m.m. bliver nu liggende i embedsmændenes arkiver med et stort FORTROLIGT-stempel på.

Ombudsmanden undlader at undersøge substans

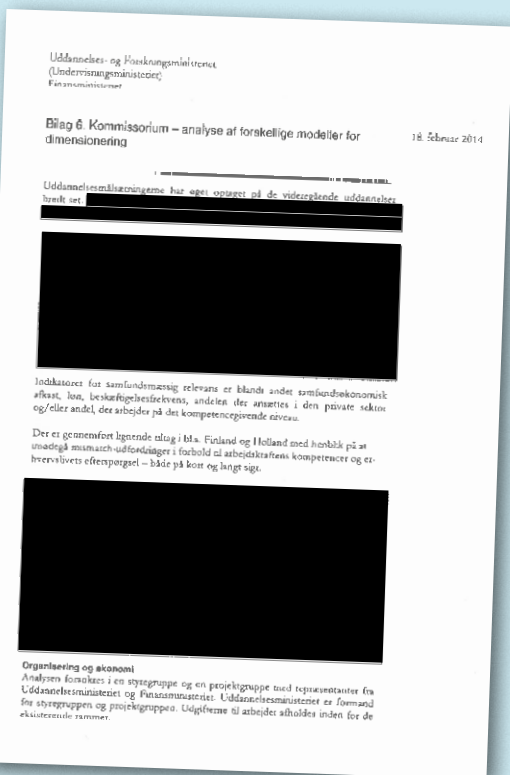
Ombudsmandens udtalelse er som udgangspunkt klar, siger Oluf Jørgensen: ”Ombudsmanden giver ministeriets jurister ret i, at de for det første har ret til fx at afvise aktindsigt i det kommissorium, som ministeren eller regeringen satte op for en embedsmandsgruppe. Og i forlængelse heraf afvises også ret til aktindsigt i resultatet af dette embedsmandsarbejde.”

Men når det er sagt, så vurderer Oluf Jørgensen også, at Ombudsmanden faktisk ikke er gået ind i den konkrete sags substans om, hvad der er ”**faktuelle oplysninger**”. Ifølge Offentlighedslovens §28 har man nemlig ret til at få udleveret ”**oplysninger om en sags faktiske grundlag, i det omfang oplysningerne er relevante for sagen**”. Men Ombudsmanden har ikke konkret undersøgt, om alle ministeriets overstregninger faktisk var berettigede, for han undlader at undersøge, hvad ministeriet faktisk har overstreget.

”Det er helt centralt for fortolkningen af loven, og derfor ærgerligt og uforståeligt, at Ombudsmanden ikke går konsekvent til værks. Han stopper op, netop hvor sagen her bliver interessant! Ombudsmanden skriver elastisk i afslaget – uden nærmere begrundelse – at han er afstæet fra denne substans-undersøgelse af ’faktiske forhold’. Og så konstaterer han bare, at han ikke har fundet grundlag for at undersøge dette nærmere, bl.a. fordi ’det ikke vil hjælpe

Planerings- forarbejder

afvisningen i kommissorium for embedsmands-
safgørelse mener lovekspert

Sådan så den overstregede aktindsigt ud, som FORSKERforum fik

FORSKERforum til at få aktindsigt i de oplysninger, som ønskes,” forklarer Oluf Jørgensen.

Ombudsmanden springer over substansen

”En konkret vurdering af, om oplysningerne hører til ’en sags faktiske grundlag’ er sikkert vanskelig og kræver tidskrævende nærlæsning. Men at springe dette over, er faktisk mere uheldigt, end hvis Ombudsmanden havde nøjedes med at afvise sagen med travlhed og tidsmangel. Nu risikerer hans afvisning at få uheldige præcedens-virkninger, fordi ministerier vil fortolke den som en accept af en afvisende praksis.”

Ombudsmanden lægger egentlig op til, at han kunne have undersøgt dokumenternes substans. Men i stedet for at undersøge, hvad det er, ministeriet overstreger, og om det er berettiget, springer Ombudsmanden over til at godkende hemmeligholdelse med henvisning til lovens omstridte ”ministerbeskyttelsesparagraf”. §29 giver ret til at hemmeligholde ”interne faglige vurderinger”.

Og igen siger Oluf Jørgensen: ”Jeg skal passe på ikke at bruge for kraftige udtryk, så jeg nøjes med at sige: Meget ærgerligt.”

AFVISNING 2: Taxameteranalysen

En konsulentrapport om taxametersystemet er foreløbig to en halv måned forsinket, men offentligheden kan ikke få at vide hvorfor. FORSKERforums forsøg på at få Ombudsmanden til at tvinge uni-ministeriet til at udlevere sagsakter er mislykkedes, for Ombudsmanden afviser at behandle sagen.

”Ministeriet bruger til §20, hvorefter aktindsigt i sager om lovgivning – herunder finansloven – kan begrunde afvisning. Men det er en meget bred fortolkning at kalde en ekstern konsulentrapport for ’lovgivningsarbejde’. Så kan al ministerieforvaltning undtages, for alt har jo en eller anden relation til finansloven,” forklarer pressejuristen Oluf Jørgensen, som undrer sig meget over, at Ombudsmanden indirekte giver Ministeriet ret.

”I praksis har Ombudsmandens udtalelse vidtrækkende og meget bekymrende konsekvenser for retten til aktindsigt, og jeg kan simpelthen ikke tro, at Ombudsmanden mener det, der står i afvisningen.”

Sagen: Konsulentfirmas kontrakt og rapportering

Sagen handler om, at konsulentfirmaet Deloitte's kontraktlige deadline 16. januar i al stilhed blev udsat. Da FORSKERforum så bad om aktindsigt i Deloitte's skriftlige underretning om årsag og ny tidsfrist, lod ministeriets besked, at det ikke var meddelt skriftligt, kun mundtligt, så derfor var der ikke noget, FORSKERforum kunne få aktindsigt i.

Efter forgæves klage over dette svar, klagede FORSKERforum videre til Ombudsmanden. Der blev klaget over afvisningen og over, at ministeriet ikke havde sørget for dokumentation af sin forvaltning i form af skriftlig kommunikation eller notater:

”FORSKERforum skal klage over, at ministeriet ikke har givet mulighed for offentlig og demokratisk kontrol af forvaltningen i en vigtig sag, når der ikke er skriftlighed og arkivering af dokumenter.”

Kritik: Ombudsmanden går ikke ind i substans

Ombudsmanden svarer på FORSKERforums klage, at han ikke vil indlede en undersøgelse. Oluf Jørgensen finder det mærkeligt, at Ombudsmanden alligevel bruger flere sider på at begrunde, hvorfor han ikke tager sagen op:

”Ombudsmanden vurderer, at en undersøgelse ikke vil kunne føre til eller ’hjælpe FORSKERforum til at få yderligere

aktindsigt’. Indirekte – uden at undersøge substansen – giver han altså ministeriet ret i, at Deloitte-analysen er lovgivningsrelateret og derfor undtaget fra aktindsigt,” forklarer Oluf Jørgensen.

”At Ombudsmanden indirekte udtaler sig, er meget problematisk, især fordi han ikke har vurderet sagens substans i relation til tidligere Ombudsmands-udtalelser, som klart har slået fast, at kun lovrelaterede dokumenter, der direkte vedrører bevillingssøgninger, kan undtages. Men nu kan Ombudsmandens begrundelse for at afvise taxameter-klagen tyde på, at analyser udarbejdet af eksterne konsulentfirmaer langt fra finansloven, kan undtages. Det kan jeg ikke tro, er Ombudsmandens intention.”

FORSKERforum har ikke haft mulighed for at spørge Ombudsmanden.

Sagsforvaltning uden notater

I taxameter-sagen klagede FORSKERforum over, at den ansvarlige embedsmand **”ikke har opfyldt sin notatpligt ang. konkrete forvaltningshandlinger – udsættelsen af en kontraktlig frist”**.

Ministeriet mener ikke, at embedsmændene havde pligt til at tage notater om de mundtlige drøftelser med Deloitte, selvom man har en detaljeret kontrakt til 8 mio. kr. om forpligtelser og frister m.m. Ministeriet mener, **”at notatpligten alene gælder i afgørelsessager, dvs. sager, hvor en myndighed træffer afgørelse i forvaltningslovens forstand”**.

Den sag markerer Ombudsmanden, at han ikke vil gå ind i, men det undrer Oluf Jørgensen:

”Det forekommer da helt lemfældigt, når ministeriet ikke har sørget for at formalisere sin sagsforvaltning, men baserer regulering af kontraktforhold på mundtlighed. Derfor er det da igen ærgerligt, at Ombudsmanden ikke bare slår almindelige retsgrundsætninger fast. Det forekommer da ligetil og kræver ikke meget tid at konstatere, at der selvfølgelig burde være notatpligt og skriftlighed, når det handler om forhandling af en bestemt kontrakt og en bestemt frist.”

Hvad er de praktiske konsekvenser af djøf'isering af universitetssektoren?

Dette problemfelt er nærmest blevet en permanent del af universitetsansattes dagligdag, her år 12 efter Helge Sanders universitetsreform. Nogle af konsekvenserne blev opregnet af **sociologen Rasmus Willig** i sidste nummer af FORSKERforum: **"Konkurrencestaten har sine raffinerede styringsteknikker,"** skrev han og gav så eksempler på, hvordan offentlige ledere behændigt har særlige teknikker til at håndtere os, fx i MUS-samtaler eller negative APV'er.

Og Willig beskriver udmærket vores undren og ubehag. Universiteternes menige oplever, at ledelsen er blevet mere topstyret, at der er ansat flere ledere, og at denne forvaltnings magt er vokset på bekostning af de meniges indflydelse. Det er ikke længere kerneopgaverne forskning og uddannelse eller faglighed, der er rationale, men ambitioner om mere effektivitet. Vi bliver udsat for NPM – New Public Management, hvis forvaltning på markedspræmisses skal gøre sektoren mere "omkostningseffektiv".

Det rationale ligger bag skiftende finansministres ligger bag skiftende offentlige sektor. Det har medført, at såvel store dele af embedsapparatet som det parlamentariske system reelt bliver kontrolleret af folk, der alle har den samme faglige baggrund. Godt 40 % af folketingets medlemmer og langt de fleste ministre i både den nuværende og de forrige regeringer har enten en kandidatgrad i økonomi, jura eller statskundskab eller et uafsluttet studie i samme.

Historisk er der siden Jens Otto Kragts tid langsomt omdannet et folkestyre til en teknokratisk maskine, hvis ensporede logik fremtræder som et tydeligt resultat af denne gruppes interesser, politikforståelse, faglighed og tilrådeværende styringsredskaber.

En af de måske oversete konsekvenser er, at den også har sneget sig ind i vores virkelighedsforståelse. Intetsteds ser man dette tydeligere end i den selvforståelse, der udvises af dem, der indtager de øverste positioner i "djøf'iseringen" eller "Djøf-systemet", som det populært benævnes. Og da det ofte bruges som skældsord, er det ikke underligt, at aktørerne selv søger at forsvare sig. I marts kom forsvaret fra to centrale aktører i dansk uddannelsesforvaltning, hhv. **afdelingschef i Undervisningsministeriet Arne Eggert** og **professionshøjskole-rector Stefan Hermann**.

De opfordrede til, at man dropper den stereotype hetz mod, eller karikaturer af,

Reformer, djøf'iser

Vi oplever, at fagligheden køres over af djøf'iseret management. Og hvad hjælper forvaltningsledere, når mål og midler er givet på forhånd, spørger adjunkt Christian Baron.

djøf'ere i den offentlige forvaltning, som når djøf'isering gøres til konkurrencestatens generalstab, viljeløse agenter for New Public Management eller til redskab for neoliberal styringsteknokrati.

Men virkeligheden er ikke så firkantet og karikeret, for – bedyrede de to – Djøf-ledernes fortjenstfulde arbejde består i at være ansvarlige for at gennemføre store, komplekse og kontroversielle reformer:

"Det politiske niveau skal i høj grad kunne udøves ved at udstikke en retning. Her må den offentlige leder være oversætter og bidragsyder", og det rum skal udfyldes "med politisk musikalitet og sans, men også med en sikker faglig kunnen og et veludviklet blik for de fagligheder, der skal involveres, når politik omsættes til virkelighed". Og senere skriver de, at den djøf'ede leder må agere med en betydelig evne til at udfordre og overskride en endimensional djøf-faglighed (**"Drop det stereotype horrorbillede af djøf'erne"**). POLITIKENS kronik 7. marts).

Man kan naturligvis sagtens sympatisere med ønsket om at redde den menige offentligt ansatte djøf'er, der immervæk bare forsøger at passe sit arbejde, fra offentlig hetz. Men hvad der tilsyneladende fuldstændig overses i kronikken er, at kritikken af djøf-vældet først og fremmest er **en politisk kritik** – og vel at mærke en kritik af en sådan art, at den er af afgørende betydning, hvis vi skal gøre noget ved de problemer, der er med til at undergrave vort folkestyres legitimitet og sammenhængskraft. Når man tager i betragtning, hvordan medarbejdere i forskellige offentlige institutioner (fra politi og sygeplejesker over skolelærere og universitetsansatte) har oplevet, at deres arbejde er blevet betydeligt vanskeliggjort i kølvandet på de senere års politiske reformer, er der især to oplagte punkter i Eggert og Hermanns analyse, der ægger til modsigelse. To punkter, der, for at sige det rent ud, simpelthen gør, at den er *for* tyk.

Det handler om viden. Og det handler om magt.

Det handler om viden: Et af de helt tydelige træk ved det moderne vidensamfund er, at viden er en ressource, der er ujævnt fordelt. Vi er ikke alle sammen lige informerede. Ikke sådan at forstå, at befolkningen på en generel skala kan eller skal opdeles i "de vidende" og de "mindre vidende" eller "uvidende" (selvom denne forestilling på uheldig vis fra tid til anden optræder hos debattører, der af forskellige grunde ønsker at afvise dele af befolkningen som værende uvidende). Hertil er virkeligheden noget mere kompliceret.

Det er fx ikke sådan, at det nødvendigvis er et krav at have en akademisk grad for at hævde at have ekspertise i et bestemt område. Men det er heller ikke sådan, at enhver har ekspertise omkring hvad som helst. En ædruelig forståelse af fordelingen af ekspertise må nødvendigvis tage udgangspunkt i spørgsmålet om, *hvem* der besidder ekspertise og med hensyn til *hvad*. Fiskeren og fiskeribiologen ved begge noget om fiskeri, men det er ikke *det samme*, de ved. Det er et forhold, der af og til bliver behændigt udnyttet af politikere, der søger at parasitere på et givet vælgersegments manglende eller fejlbaserede viden på et bestemt område med det formål at føre dem bag lyset.

Samtidig med at politikere søger at påvirke den offentlige opinion ved at benytte sig af en ujævn fordeling af ekspertise, er de også selv ofre for den.

Så langt, så problematisk. Set i et demokratisk perspektiv er det primære problem imidlertid ikke, at der er væsentlige politikområder, hvor ekspertisen er ujævnt fordelt. Et stykke af vejen er dette at forvente i et system, hvor folk deler sig efter anskuelser, om ikke af andre grunde, så fordi der ofte er et vist overlap mellem folks interesser (i form af mærkesager og lignende) og de emner, de ønsker at bruge tid (eller karrierer) på at sætte sig ind i. Det virkeligt demokratiske problem opstår i den modsatte situation: Når den samlede politiske diskussion bliver overtaget af et totaliserende perspektiv, der hævder at have monopol på rationalitet

ing, viden og magt

ningens pæne ord om respekt for faglighed,

ESSAY

og fornuft, og som lukker alle andre relevante perspektiver ude. Hvis nogen mener at kunne se ligheder mellem denne beskrivelse og den offentlige kritik af djøf-vældet, er det helt tilsigtet.

“

Kritikken af djøf-vældet handler altså ikke primært om den menige djøf'ers fortræffeligheder eller mangel på samme. Den handler derimod om det system, de er en del af.

Det handler om magt. Det forhold, at store dele af såvel den lovgivende forsamling som embedsapparatet er i hænderne på folk, der er trænet i at tænke i den samme form for teknokratiske tunnelsyn, har en ødelæggende konsekvens for folkestyret, der er så meget desto mere skadelig, som den typisk er usynlig for magthaverne selv. Med et udtryk lånt af læringsteoretikeren Donald Schön kan vi betegne dette forhold for den tekniske rationalitets blindhed over for al viden, der ikke kan standardiseres efter dens egne principper. Bemærk her, at der altså ikke blot er tale om en grundlæggende disrespekt over for betydningen af lokalt erhvervet praksiserfaring og tavs viden (dvs. viden, der ikke umiddelbart kan kommunikeres videre sprogligt eller formaliseret), sådan som det er blevet fremført i andre sammenhænge. Der er i lige så høj grad tale om en disrespekt over for betydningen af den akademiske og videnskabeligt baserede viden, der er blevet indsamlet uden for den tekniske rationalitets eget fagområde og som ikke er kompatibel med dens styringsredskaber.

Konkret kommer dette til udtryk i forbindelse med det NPM-forvaltningsregime, der i mange år har hærget danske institutioner, og som de fleste offentlige ansatte nu har smagt bagsiden af. Men det mest oplagte nyere eksempel på djøf-vældets magtfuldkommenhed stammer netop fra uddannelsesområdet, hvor processen omkring vedtagelsen og

implementeringen af den nuværende folkeskolereform er et eklatant tilfælde på, at relevant ekspertviden er blevet fejlet til side, fordi den ikke passede sammen med det herskende forvaltningsregime.

Og her er vi så ved at være fremme ved sagens kerne. Det er nemlig en afgørende parameter for forløbet at ethvert tværfagligt samarbejde, præcis *hvem* der er i besiddelse af beslutningskompetencen. Eller sagt med andre ord, så ville landets retspolitik se anderledes ud, hvis den blev styret af kriminologer; miljøpolitikken ville se anderledes ud, hvis den blev styret af biologer; landbrugspolitikken ville se anderledes ud, hvis den blev styret af økologiske landmænd eller dyreaktivist osv.

Det afgørende, er hvem der har retten til at definere, hvilket problem der skal løses, og hvilke værktøjer der overhovedet er til rådighed for eventuelle løsningsforslag. Og det er netop denne ret, djøf-vældet (dvs. et djøf'iseret embedsapparat bakket op af djøf'iserede lovgivere) har sat sig tungt og ganske ekskluderende på inden for det nuværende forvaltningsregime. Skaden ved dette består imidlertid ikke kun i at politikudviklingen derved går glip af bidrag fra alternative perspektiver, der kan berige den politiske proces betragteligt. Den består i lige så høj grad i, at den tekniske rationalitets tunnelsyn og ensretning af viden med tiden risikerer at blive en del af embedsapparatets virkelighedsforestilling.

Men at den *systemiske* mulighed for en sådan tingsliggørelse – uden at der er mennesker bag – foreligger, burde være selvindlysende. Det er jo ikke konkrete menneskeskæbner, den menige embedsmand skal forholde sig til i sit daglige virke. Det er derimod NPM-regimets styringsredskaber, der i praksis udfolder den tekniske rationalitets eneherredømme over forvaltningen.

Det er muligt, Eggert og Hermann taler med et ærligt hjerte, når de skriver, at de brænder for uddannelse og faglighed. Det er bare ikke det, det handler om. Hvad der er på spil her, er ikke den

menige offentligt ansatte djøf'ers troværdighed, men derimod betingelserne for arbejdet i det system, de er en del af. Kronikørerne kommer uforvarende til at løfte låget for denne problemstilling i deres bemærkning om, at det at være offentlig leder og skulle være en af de ansvarlige for at gennemføre store, komplekse og kontroversielle reformer ikke er en sag for djøf-karikaturer. Som afdelingsleder har den ene nemlig stået for den folkeskolereform, som har skabt mega-problemer i praksis. Som rektor har den anden stået for en drastisk omstilling af en af landets største professionshøjskoler, Metropol, hvor rektoren formåede at fremprovokere store arbejdsmiljøproblemer (jf. Magisterbladet 2013).

De har naturligvis ret i, at reformer ikke gennemføres uden gnidninger. Men deres lille trick med at fremstille djøf-karikaturen som problemet undlader at tage stilling til, at virkeligheden jo håndteres af virkelige djøf'ere med magt – som netop er problemet. Hvad hjælper pæne ord om respekt for faglighed, når mål og midler er givet på forhånd? Alle erfaringer omkring tværfagligt samarbejde viser, at *ligeværdighed* mellem parterne (og gensidig afhængighed i forløbet mod det endelige resultat) er en nødvendig betingelse, hvis det skal kunne fungere ordentligt (dvs. være mere end blot et alibi for den herskende diskurs). Den ulige magtfordeling i systemet gør det umuligt for alternative eksperter at få egentlig indflydelse, og den praktiske konsekvens af dette er kun alt for velkendt i form af den demotivation, der risikerer at ramme dem, som søger at fastholde deres faglige engagement under så ugunstige vilkår.

Kritikken af djøf-vældet handler altså ikke primært om den menige djøf'ers fortræffeligheder eller mangel på samme. Den handler derimod om det *system*, de er en del af. Og så længe dette system vedbliver at være det dominerende forvaltningsregime, lige så længe er der brug for at fastholde denne kritik. Med industrisamfundets generelle opløsning og overgangen til videnssamfundet og med selvstyrende medarbejdere og tilsyneladende flade hierarkiske strukturer på arbejdspladsen er det blevet en kende for nemt at hævde, at vi alle er i samme båd. Men det handler om, hvem der får lov til at sætte kursen. Og hvem det er, der skal ro.

Christian Baron Adjunkt i teknoantropologi, Institut for Læring, AAU-København

Udgiveradresseret maskinel magasinpost id-nr.: 42026
 Alt henvendelse: dm@dm.dk, telefon 3815 6676

Fagområder med flest BFI-tidsskrifter

	Niveau 1	Højniveau 2	I alt
Datalogi	1705	215	1920
Erhvervsøkonomiske fag	736	110	846
Matematik, anvendt matematik og Statistik	656	135	791
Statskundskab	625	134	759
Pædagogik og Uddannelse, Didaktik	620	135	755
Medicin	594	59	653
Lingvistik	558	93	651
Engelsk, Romansk, Tysk, Nederlandske	541	96	637
Arkæologi og Arkæometri, Konserveringsvidenskab	531	96	627
Psykologi	526	64	590

(Note: Der må maks. være 20 pct. på højniveau.)

På datalogi er der tradition for at medtage konferencer som publikations-kanaler. Derfor har området markant flere titler.)

'BFI-systemet er en katastrofe

På økonomifagene ignoreres de officielle BFI-scoremål.

Man har sine egne super-tidsskrifter

I slutningen af januar offentliggjorde Uddannelsesministeriet de nye bibliometriske autoritetslister, der definerer, hvilke tidsskrifter der giver point efter normalniveau 1 og højniveau 2. De optjente BFI-point danner grundlag for 25 pct. af fordeling af forskningspulje til universiteterne. Den konkurrence skal angiveligt motivere til høj produktivitet og høj kvalitet.

Men det er nærmest modsat, for fagene oplever ikke listerne som udtryk for kvalitet, mener **dekan Svend Hylleberg, AU-Business and Social Sciences**. Ifølge ham indeholder listerne så mange ringe tidsskrifter – både i den ordinære kategori 1 og i det mere elitære niveau 2 – at de nærmest leder forskerne på vildspor.

”Vi mener faktisk, listerne er en katastrofe, som vil bringe Danmark tilbage til stenalderen, hvis vi tog dem alvorligt. Man får udarbejdet lange lister, der forsøger at indeholde alt det, der er publiceret. På den måde skaber man ikke incitament til at publicere i tidsskrifter af særlig høj kvalitet,” forklarer han. Derfor laver fakultetet sine egne kvalitetskriterier / lister.

Fag laver interne kvalitetslister

Problemet, Svend Hylleberg peger på, ligger delvist i listernes omfang. De nye autoritetslister er udvidet og indeholder nu 22.700 titler. Som udgangspunkt skal 20 procent af disse kategoriseres som kategori 2-tidsskrifter, hvilket altså er de tidsskrifter, danske forskere og deres institutioner bliver ekstra belønnet for at publicere i. Men det, at et tidsskrifter ligger i den bedste femtedel af en alenlang liste, er ikke ensbetydende med høj kvalitet.

I BFI-systemet forskere belønnes lige så godt ved at publicere i middelmådige tidsskrifter, som når man går efter de rigtig gode.

”Hvis vores forskere vælger de letteste i niveau 2, vil det kvalitetsmæssigt være et skridt ned. Vi forsøger så at lave vores egne lister og indsnævre os. Det koster os i princippet penge, for det ville jo være lettere bare at gå efter de letteste tidsskrifter, men jeg tror, vores kvalitetsprincip vinder på lang sigt” forklarer AU-dekanen.

Og sådan er det også på KU-Økonomi, hvor **instituteder Christian Schultz** fortæller, at man også laver sine interne superlister,

Den bibliometriske forskningsindikator (BFI) opdeler i autoritetslister over meriterende publiceringssteder. Listerne består pt. af 22.698 tidsskrifter, bogserier og konferencer. Listerne udarbejdes af 350 forskere fordelt på 67 faggrupper, som først vælger de serier, som er vigtige inden for deres fagområde og derefter inddeler i normalniveau-1 og højniveau-2, som giver flest point.

som internt giver mere status end de flere hundrede andre højniveau-2 tidsskrifter inden for økonomi.

”Inden for økonomi er der 5 top-tidsskrifter i verden. Det er de fem, der gør dig til professor og som virkelig har gennemslagskraft. Dem satser vi på og giver særligt løntillæg for at publicere i. Men det er sindsygt svært og kræver typisk flere års arbejde”.

Han er helt klar over, at KU-økonomi mister BFI-score på den politik.

Se s. 12: 'BFI-lister er fagligt værdiløse